

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

A keszthelyi gazdasági tanintézet ünnepe

A keszthelyi gazdasági tanintézetnek október hó 12-iki ünnepe jelentőségében messze felülemelkedik a helyi érdekek szűk keretén. A Keszthelyen ötvenegy évig fennállott Georgikon alapításának századik évfordulója a magyar kultúra terén sokkal nagyobb fontosságu, mint amekkora fontosságu egy különben hivatását mindenkor becsületesen betöltött bármely intézménynek lehet, mert a keszthelyi Georgikon alapítása nemcsak egy fenkölt szellemű és széles látókörű főur bökezűségének országgra szóló bizonyítékát képezi; nemcsak a magyar szellemnek előkelőségét, amidőn az összes európai államokat megelőzve a mezőgazdasági oktatás céljaira az első rendszeres tanintézetet létesít: hanem nemzeti törekvéseink újjáébredésének első nagyobb szabású lépését jelzi abban a korban, amelyről a költő velőig ható erővel panaszkodik „romlásnak indult, hajdan erős magyar Árpád vérenek elfajulásáról”. Maga a halhatatlan nevű alapító: Festetics György gróf tette azzá, amidőn a keszthelyi „helikon” ünnepélyeket a mezőgazdaság körein túl irodalmi és művészeti ünnepélyekké szervezte, találkoztát adván ott évenként a magyar szellem legelőkelőbb munkásainak és alkalmat nyújtván a nemzeti törekvések megnyilvánulására és megszilárdítására.

Bennünket első sorban mégis a „Georgikon gazdasági tanintézetnek” alapítása érdekel. Az évszázados török jármot követő osztrák uralom nemcsak a magyar kulturát tette tönkre, hanem az ország gazdasági erőit is kimerítette. Dacára annak, hogy Magyarországot abban az időben már Európa éléskamrájának kezdték tekinteni, azok akik az európai nyugati szellemi és anyagi kulturát ismerték, hazánk elmaradását mindkét téren nagyon is érezték. De tudták azt is, hogy a szellemi kultúra haladása az anyagi kultúra fejlődése által megteremtett eszközök nélkül nem lehetséges. Ezek közé a mély belátású férfiak közé tartozott Festetics György gróf is, aki katonakorában a nyugati kulturával megismerkedve, azt hazánk-

ban nemzeti alapon elsőként meghonosítani igyekezett. Első kísérlete ugyan nem járt sikerrel s ez egyik okát képezte annak, hogy alezredesi rangban a katonaságtól megválva, keszthelyi 160,000 hold kiterjedésű birtokaira visszavonuljon.

Birtokainak kezelését átvéve, a nyugati mezőgazdasági kultúra meghonosításában azonnal akadályra talált gazdaságtisztjei képzettségének hiányában. Megtehette volna, hogy külföldről szerződtesen idegeneket birtokai kezelésére, a lángoló hazafiai érzés azonban a nehezebb, de szebb utat választotta vele és magyar gazdatisztek kiképzését határozta el, erre a célra 1797-ben a „Georgikon gazdasági iskolát” alapítván. A Georgikon alapításának első jelentősége tehát abban van, hogy a mezőgazdasági szakértelem fejlesztését tisztán a hazai viszonyoknak megfelelő mederbe kívánta terelni.

Az alapító gróf azonban nem elégedett meg azzal, hogy az általa létesített gazdasági iskola csak uradalmainak érdekeit szolgálja, a Georgikon kapuit tehát megnyitotta mindazok számára, kik mezőgazdasági tudományos és gyakorlati kiképeztetést óhajtottak nyerni. Ezzel hazánkban, az összes külföldi államokat megelőzve az első rendszeres mezőgazdasági nyilvános iskolának alapjait vetette meg. A Georgikon alapításának ez a második főjelentősége.

A Georgikon gazdasági intézet oktatásának megkezdése után csakhamar kiderült, hogy a magyar viszonyok között a mezőgazdasági szakoktatáson kívül a technikai tudományok oktatása és egyéb nyeresztermelési ágak tudományos és gyakorlati fejlesztése is szükséges és az alapító áldozatkészsége azonnal kibővítette intézetet és szervezte benne mint külön tanfolyamokat mindazon tudományok tanítását, melyek a magyar gazda főfoglalkozásával egybekapcsolva vannak. Így jött létre a Georgikon nyolcz tanfolyammal, melyek folytán valóságos technikai egyetemmé vált, felölelvén a tudományos és gyakorlati mezőgazdasági, erdészeti és mérnöki oktatás minden fokozatait. Ez a Geor-

gikon alapításának harmadik jelentősége. A Georgikon nyilvános vizsgálataival egybekapcsolt: „helikoni” ünnepélyek rendszeresítésével pedig a Georgikont, alapítója az akkori hazai irodalmi és művészi élet központjává tette, s alkotása iránt az uralkodóházban is sikerült az érdeklődést fölkeltenie. 1801 augusztus 23-án József nádor vett részt az akkori időkben annyira kedvelt római mintára rendezett ünnepélyen, a nádor maga is fehér tógában szántott egy barázdát a nemzeti színűre festett ekével, melynek vonóökreit Festetics György gróf vezette, az ostort pedig Szapáry gróf vitte. 1807-ben maga az uralkodó és Károly főherceg, 1822-ben pedig a szász királyi pár látogatták meg a Georgikont. Az irodalom és művészet képviselői közül Berzsenyi Dániel, Kistaludy Sándor, Horváth Ádám, Takács Judit stb. rendes vendégek voltak és mindegyik ültetett egy fát a maig is lombos helikoni berekbe.

A Georgikon volt továbbá az első összes hazai felsőbb iskolánk között, amelyen a tanítás nyelve tisztán magyar lett már 1839-ben, amidőn összes iskolánk még a régkihalt latin nyelvet használták. Ezzel is jeles példát mutatott a nemzeti irányban való haladásra.

A Georgikont és békés működését ötvenegy évi fennállás után az 1848-iki viharos események megszüntették és régi alapjain többé fel sem épült. De a régi hagyományokból támadt fel 1865-ben az új gazdasági tanintézet, amelynek új díszes épületét éppen a Georgikon alapításának századik évfordulóján avatják fel ünnepélyesen.

A helikoni berek hervadt lombjai között zugó őszi szellő nem az elmulásról beszél, hanem a régi nagyság feltámasztásáról, melyet az új tanintézetnek a lehullott régi díszek pótlásával kell meglevő hagyományai szerint beteljesítenie, hogy az a szikra, amely egy század év előtt nemzetünk kulturális haladásának fáklyáját meggyújtotta, soha ki nem alvó vesztalángként világítsa be további századokon át a mezőgazdasági tudomány utjait.

Georgikon.

(1797—1848.)

A magyar gazdasági tanügy szülőhelye Keszthely, Zala megyének a kies Balaton parti városkája, itt ringatták bölcsőjét, itt izmosodott meg és vált hatalmas kultúrteremtővé, a mely mezőgazdánk ezret nevelte fel tudományos és gyakorlati alapon, hogy mezőgazdaságunk fellendülésének közvetlen munkásává váljanak.

A tervszerű gazdasági szakképzés kezdeményezője és szervezője dicső emlékü Tolnai gróf Festetics György cs. kir. kamarás és belső titkos tanácsos volt, ki 1755. december 31-én Ságbon, Sopron megyében született s 18 éves korában katonává lett, mely pályától azonban 1791-ben 36 éves korában mint alvezéres megvált és ezentul minden tevékenységét kiterjedt uradalmának rendezésére, szervezésére és kezelésére fordította.

Ebbeli törekvésének főakadálya a szakképzett és szándékai szerint működő gazdatisztek hiánya volt, mely körülmény azon eszmét érlelte meg benne, hogy egy iskolát létesítsen, amelyben az uradalmiban alkalmazandó tisztak, a gyakorlati és okoskerü gazdasághoz okvetlenül megkívánható alapos elméleti képzettséget nyernek. Így született meg ezen korán messze tul látó lángész agyában a gazdaképző tanoda eszméje, mely a „Georgikon” áldozatkész létesítése által tetté is vált.

A „Georgikon” első hazai gazdasági tanintézet szervezésénél Festetics gróf munkatársai voltak jószágigazgatója a „Szorgalmatos mezei gazda” szerzője: Nagyváthy János, akinek tanácsait valamint jószágai kezelésénél, ugy ebben a kérdésben is felhasználta, továbbá Teschedik Sámuel a későbbi szarvasi iskola alapítója és tanára.

A Georgikon 1797. július hóban nyitott meg egy tanárral Bulla Károlylyal és egy tanulóval.

Ugyancsak Bulla Károly javaslatára a grófa Georgikon részére a következő tan- és fegyelmi szervezetet állapította meg.

A „Georgikon”-hoz gazdaság csatoltatott, mely önnálló uradalmat képezett, melynek feje főgazdának (tiszttartói hatáskörrel) neveztetett, a hallgatók a georgikoni uradalom tisztjeinek szerepét vitték és főgyakornokoknak nevezettek, ezek a fiatalabb, illetőleg később belépett tanulók által a gróf rendelete értelmében valóságos uradalmi tiszteknek tekintettek, nekik alárendelve voltak és engedelmisséggel tartoztak.

Az összes tantárgyak Bulla tervezete szerint három csoportba osztattak be és ugyanannyi tanár által voltak előadandók, nevezetesen:

a) a *főgazda* vezeti a gazdaságot és előadja a mezőgazdaságtant, a termények feldolgozását, háztartástant és termények értékesítését;

b) a *számvevő* vezeti a főszámadást, előadja a számtant, mértant, fizikát, gazd. építészetet, kettős számviteltant.

c) a *fizikus* előadja a növénytant, állat-, ásványtant és vegytant.

A tanítás nyelvét illetőleg kezdetben határozott intézkedés nem történt, miért is a Georgikon első tanára a prágai születésű Bulla Károly németül, Pethe Eerenz előbb német, utóbb magyar nyelven tartotta előadásait, a harmadik a német származású Vrecourt tanár: latin nyelven adott elő.

Az első három évben e szerint három nyelven adtak elő, mi a tanulók részéről mind ezen nyelvek ismeretét tételezte fel, minél fogva a tanulók száma alig volt több, mint a tanároké. Ezért a gróf Bulla, utóbb Vrecourt elmenetele után elrendelte, hogy 1799. nov.

1-től kezdve az előadások csak magyar nyelven tartassanak. Ezen intézkedés azonban nehézségekbe ütközött, amennyiben az akkori latin világban a tudományos magyar nyelv nem volt annyira kifejlődve, de különben is az új tanárok sem bírták annyira a magyar nyelvet, hogy e nyelven előadhassanak volna s azért az egyöntetűség tekintetéből a főgyakornokoknál kizárólag a latin nyelv fogadtatott előadásai nyelvül s a bizonyítványok, hogy a külföldön is használhatók legyenek, szintén latin nyelven állítottak ki.

1839-ben Festetics László gróf abbeli kivánságát fejezte ki, hogy a mezőgazdaságtan és technologia idővel magyar nyelven adassék elő.

Végül a negyvenes évek elején az összes tantárgyak magyar nyelven adtak elő és 1846. jul. 22-én elhatározottak, hogy az anyakönyvek, bizonyítványok és az egész ügyvitel nyelve a magyar legyen.

Tolnai gróf Festetics György. 1754—1819.

A tiszteket képző ezen felsőbb intézetnek kívül egy alsóbbfoku tanoda létesítése is tervezetett, melynek rendeltetése leendett, parasztfiukat az olvasás, írás és számolásra oktatni és a gazdaság gyakorlatába beavatni.

A „Georgikon” ismertetett szervezete nem tartotta fenn magát eredetiségében, de a folyton gyarapodó igények és a szerzett tapasztalások folytán a gróf által meghívott kitünő szakférjak által folyton tökéletesített, úgy, hogy a jelen század második felében a tökéletesség oly fokát érte el, hogy nemesak a gróf eredeti célzatainak teljesen megfelelt, de az országos jelentőségre is emelkedhetett.

A mezőgazdasági üzem számos ágazatára, valamint azon sok tényezőre való tekintettel, melyeknek közreműködése a gazdaságnál nélkülözhetlen, az eredeti tanszervezet oly széles alapokra helyeztetett, hogy a Georgikonban nemesak a tulajdonképi mezőgazdaság, tehát a növénytermelés, és állattenyésztés, de mindazon ismeretek alaposan elsajátíthatók legyenek, melyek a mezőiparral összefüggésben vannak.

Ehhez képest a Georgikonban előadott

tananyag nyolcz csoportra, illetőleg fakultásra osztott, melyek ugyan mind a mezőgazdaság szolgálatában állottak, de annak különböző ágai részére specialistákat voltak hivatva képezni.

Ezen nyolcz osztály vagy fakultás a következő volt.

1. A *tudományos mezőgazdaság és az erre vonatkozó tudományok osztálya*.

Ezen osztály három főszakmából állott, ugyanis a tulajdonképi *mezőgazdasági* 2 tanárral, itt adalott elő az összes növénytermelés, állattenyésztés, technologia, birtokkezelés; az *alkalmazott mennyiségtan* másik főszakma 2 tanárral, ide tartozott a mennyiségtan, gyakorlati mértan, polgári és falusi építés; a kamatadók és kettős számvitel, mértani és építészeti rész; a harmadik főszakma a *fizika, veterinaria*, ide tartozott az ásvány és növénytan, vegytan, természettan, állatboncztan, állatélettan, általános és különleges állatgyógyászat, gyógyszerismeret, ezen tantárgyakat 3 tanár adta elő.

Ezen osztályt a külső hallgatók egykét év alatt végezheték, ellenben a gróf ösztöndíjasok három év alatt.

Ez az osztály 1797-ben nyílt meg.

2. osztály az *urbéri jogviszonyok* (Pristaldeum) iskolája, mely 1804/05. tanévvel nyílt meg.

Ezen osztály rendeltetése volt uradalmak jogi igazgatására készülő ügyvédek ebbeli hivatásukra előkészíteni. Ezek néhány gazdasági tantárgyon kívül amezőgazdaságra s főleg az urbéri viszonyokra vonatkozó tárgyakat hallgatták, a jogi gyakorlatba az uradalmi ügyész avatta be őket.

A tanfolyam két évre terjedt, az előadási nyelv a latin volt.

Ezen osztályra a fentebbi 7 tanáron kívül még egy jogtanár is volt alkalmazva,

3. osztály, a *mérnök- és építészettisztek* iskolája, mely 1808-ban nyílt meg.

Itt a tanulók uradalmi mérnöki vagy építészeti állásra készítették elő. Néhány gazdasági tantárgyon kívül a mennyiségtan, mértan, erömütan, géptan, hidraulika, hydrotechnika, építészeti rajz, építészeti rajz, számvitel stb. tanítottak.

A tanfolyam 3 évre terjedt, a két első év az elméletnek, a harmadik a gyakorlatnak volt szánva, ez évben az uradalmi építészeti hivatal, utak, hidak, malmok stb. építésénél mint munkafelügyelőket alkalmazta.

A tanulók három évi tanfolyam befejezése után Pestre küldettek a mérnöki szigorlat letétele végett, mi ha sikerült, az uradalomnál mint építészek vagy mérnökök nyertek alkalmazást esetleg a Georgikonban mint a mennyiségtan szak tanárai nyertek alkalmazást.

4. osztály. *Földmivesiskola parasztgazdák* részére, mely 1798-ban nyílt meg.

Ennek rendeltetése volt az uradalom számára cselédek nevelése. A tanfolyam tartalma nem volt meghatározva, az illető tanulók értelmi képessége és felfogásukhoz képest hosszabb vagy rövidebb ideig tartott.

Az ifjak itt írást, olvasást és számolást tanultak s oktatást nyertek a mezőgazdaság, gyümölcsstermelés, állattenyésztés, erdszet, méhészet, selymészetből.

5. Az *erdész- és vadásziskola*.

Ennek rendeltetése volt az uradalmi erdők részére erdszekeret és erdökerülőket képezni. Mihez képest felsőbb és alsóbb tanfolyamra oszlott.

A felsőbb tanfolyam három elméleti és két gyakorlati évre terjedt, mely idő alatt az összes erdszeti és vadászati ismeretek és azok gyakorlata tárgyalatott.

Az alsóbb tanfolyam erdökerülőket nevelt

s a földmivesiskolához hasonló szervezettel és tananyaggal bírt.

Ez az iskola 1806—7-ben nyílt meg. 6. osztály, ménestester és lovászköla, mely 1807—8-ban vette kezdetét.

Ezen osztály förendelése volt ménestesterek képzése, itt nyertek egyuttal oktatást a grófi ösztöndíjas hallgatók a lovaglásban. Ezen osztály előbb 12, 1819 óta 4 éves tanfolyammal bírt.

A Georgikon illető szaktanárain kívül tanított az uradalmi két ménestester, egy uradalmi istállófelügyelő és jeles előmenetelű 3 éves főgyakornokok. A tanítás magyarul, részben németül történt.

Előadott a ló természetrajza általában, küllemtan, boncz- és élettana; istállórend; a lovak zabolászása, nyergelése, befogása; lóhám, kocsiismeret; lovaglás elemei. Ménestest, számvitel, lóvasalás; iskolázott lovaglás; áll. természettan és természetrajz. Mezőgazdaság elemei. Áll. és különleges lóvasárlás; lovakra vonatkozó hatóságai rendszabályok; magasabb lóidomítás, kocsi idomítása és begyakorlása. Ugy iránytan, konyha- és gyümölcskertészet. A negyedik év kizárólag ismétlések- és gyakorlatoknak volt szentelve, melynek befejezése után szigorlat tartatott.

A sikerrel végeztek az uradalomban alkalmazást nyertek.

7. osztály. *Kertésziskola.*

Ezen osztály rendeltetése volt az uradalmi kertek részére gyakorlati kertészek képzése. A tanfolyam két évre terjedt. Ez iskolában tanítottak az urasági főkertész és egy elemi tanító. Az oktatás kiterjedt az írás, olvasás, számolásra, valamint a kertészet minden ágára. Gyakorlati kiképzés végett a növendékek a grófi kertekben kertészinásokul alkalmaztattak.

A 8. osztály, *gazdaszonyiskola* 1808-ban nyílt meg, amelyben a leányok elemi tantárgyakban, kézi munkákban és a háztartásban nyertek 2 férfi és egy női tanítótól oktatást, ugyszintén a grófi magánliceum, melyben a premontrai rendtagjain kívül a Georgikon tanárai is tanítottak, a Georgikonnal csak annyiban állottak összefüggésben, amennyiben ennek archona (igazgatója) ezen intézetnek főnöke volt.

Miután a fentebbi szervezet értelmében a mezőgazdaság és annak ágazata részére a tanulók mintegy speciáliskolák voltak képezendők, e szerint az egyes osztályok tudományos fokozatához és a gyakorlatban teljesítendő feladatok fontosságához képest, a különböző osztályokba belépő hallgatóktól megkívánt érettségi fok és iskolai előképzés között is különbség lehetett.

Ugyanis azok, kik a *mezőgazdasági* felsőbb osztályba akartak lépni, egészséges testalkat és jó magaviseleten kívül legalább 6, utóbb 4 gymn. végzése, 1839 óta 18 éves életkor, valamint a latin, magyar és német nyelvben való jártasság kívántatott meg.

A jogi osztályban (Pristaldeum) belépőknek ügyvédi vizsgát vagy jogvégzettséget kellett kimutatniok.

Az erdész- és vadászköla felsőbb osztályába való felvételre ép és egészséges testalkat, legalább 14 éves kor; a magyar és német nyelvnek teljes ismerete szóban és írásban; némi jártasság a számolásban és rajzban. Itt a felvétel bizonyos száma latin osztályhoz kötve nem volt.

Hasonló előismeretek kívántattak meg a ménestesterei és lovászkölaiba belépőktől, de legalább 15 éves életkor.

A Georgikon alapításának egyedüli és főcélja volt a gróf uradalmi részére tiszták képzése, eleinte tehát erre fektetett a főszűl, utóbb azonban, midőn a Georgikon or-

szágos jelentőségre emelkedett és a gazdasági szakképzés szükségességét hazai birtokosaink mindinkább méltányolni kezdték, a fenkölt gondolkodású Festetits család az ez irányban felmerült szükségletek elől nem zárkózott el, de készségesen megengedte, hogy mindenki, aki a megkívánt előképzéssel bír, a Georgikonba léphessen, habár itt szerzett ismereteit máshol érvényesítette s e szűrint különbség tétetett belső és külső hallgatók között.

Belső tanulók grófi szolgálatra voltak kiszemelve, ösztöndíjban és teljes ellátásban részesültek, minden az illető osztályban előirt tantárgy hallgatására és azokból vizsgálatra és a teljes három évi tanfolyam végzésére köteleztettek.

Külső tanulók határozatlan számban vétettek fel, bármely osztályba beiratkozhattak, belső tanulónál rövidebb idő alatt végezhettek és saját költségükön tartották fenn magukat.

A Pristaldeumba, ugyszintén a mérnök- és építésziskolába évenként egy-egy ösztöndíjas vétetett fel, bennlakás mellett 300—400 frt ösztöndíjjal. Külső hallgatók ezen osztályokba

N. Nagyváthy János. 1755—1819.

határozatlan számban vétettek fel, ha kellő előképzéssel bírtak.

A földmivesiskolába csak belső tanulók vétettek fel, ezek az uradalomnál cselédekül alkalmaztattak.

Az erdész- és vadászköla felsőbb tanfolyamába évenként csak egy ösztöndíjas vétetett fel, külső tanulók határozatlan számban.

A *főgyakornok* elnevezés, amelylyel a Georgikon irományaiban sokszor találkozunk, a felsőbb tanfolyamok hallgatóit illette, megkülönböztetésül az alsóbb fokú iskolák növendékeitől s azt úgy a külső, valamint a belső hallgatók egyaránt használták.

A tanuló ifjuság *fegyelmi rendje* a „Codex poenalis”-ban volt pontosan körülírva és annak szabványai esetről esetre szigoruan alkalmazva; a Carcer elég gyakran vétetett igénybe fegyelmi kihágások esetén; az előadások látogatása is szigoruan ellenőrzött, mert aki egy felévben 6 nem eléggé igazolt abszenciát kapott, vizsgára nem bocsátott.

A tanintézetben belüli s azon kívüli magaviseletére a tanári testület a jelesebb hallgatók közül választott pedellus és primatorok ügyeltek fel.

A tanév eleinte november elején, utóbb október elsején kezdődött és tartott július végéig; a szűnődő csak a külső hallgatókat illette, a grófi ösztöndíjasok ez idő alatt a gazdaságban alkalmaztattak. Eleinte a tanév három szemeszterre volt beosztva és ugyanannyi vizsga is tartatott február, május és augusztus hónapokban, utóbb a tanév két szemeszterre osztatott két félévi vizsgával.

Végül megjegyzendő, hogy a Georgikon összes tanárai grófi tisztviselők voltak, valamiként az ezen gazdatisztképző intézet összes költségei a grófi pénztárt, illetőleg uradalmait terhelték.

A Georgikonnak fentebb bemutatott szervezete különösen pedig az egész tananyagnak 7, illetőleg 8 osztályra, jobban mondva fakultásra olyatén módon való beosztása, hogy a Georgikon tanulói a 7 osztály között tetszés szerint választhattak, az illető osztály tanfolyamát elvégezték és így mintegy speciáliskolák képeztek, a tananyag nagy mennyiségénél de annál fogva is, hogy minden fakultásnak más tanrendje volt, egynél több szakot a tanulók ritkán végezhettek.

Ezen fakultásszerű felosztása a tananyagnak a speciális képzés célzatával nem igen soká tartotta fenn magát, miután idővel egy valóságos gazdasági egyetemmel fejlődött volna ki és oly nagy költségekkel lett volna fenntartható és tovább fejleszthető, hogy egyes birtokostól — habár Festetits György gróf lett legyen is az — ily áldozatot kívánni nem lehetett s így történt, hogy az eddigi külön felsőbb tanfolyamok egybeolvasztattak és ezentel minden hallgatónak a különböző szakok összes tantárgyait kellett hallgatnia és azokból vizsgát tennie, tehát ezentel nem mérnökök, építészek, erdészek, ménestesterek kerültek ki a Georgikonból, de szakokban elméletileg és gyakorlatilag képzett gazdák, vagyis ugyanazzá vált a tanrendszer, amely jelenlegi gazd. tanintézetünk alkalmazásában van.

A Georgikon kapcsolatában az oktatás céljaira 1799-ben külön gazdaságot rendeztek be, mely 1802-ben szűlővel és erdővel egészítették ki s ekkor terjedelme 543 holdat tett.

1810-ben a gazdaságot 901 holdra nagyobbították meg. A gazdaság mintaszerű kezelésben részesült; annak vezetését illetőleg Thear Albrecht véleményét is kikérte a gróf és tanácsát követte. Az állattenyésztésre kiváló súlyt helyeztek és alig volt hiresebb tenyészet, honnét a gróf bármi áron jeles állatokat be ne szerzett volna.

Festetits György gróf, a nemes gondolkodású és tapasztalt bölcs férfiú jól ismerve azon hatást, melyet a tanuló ifjuságra a jutalmazás gyakorol, számos és jelentékeny jutalmat alapított a kitaróan szorgalmas és tehetséges jöviseletű ifjak részére. A jutalmakat az évenként május hóban tartatni szokott ugynevezett *helikoni* ünnepségek alkalmával, melyeken a pályadíjt nyert dolgozatok olvastattak fel, szavatok, költemények, zenei darabok adattak elő és melyekre a gróf a vidék kiváló jeleseit és gazdaközönségét hívta meg, az összegyűlt nagyszámu közönség jelenlétében osztattak ki.

Ezek a helikoni ünnepélyek irodalom- és művészettörténeti szempontból is nagy jelen-

törségre tettek szert, mert ott számos ifju tehetség lett ismeretessé és a nyert elismerés nagy buzdítást képezett a további kiképzetésükre és törekvéseik szilárdítására. Elég ebben a tekintetben Berzsenyi Dánielre hivatkozni, aki jóformán csak a saját irásztala számára költötte remek odát mindaddig, míg a „Romlásnak indult hajdan erős magyarját” az egyik helikoni ünnepélyen egy barátja a költő tudta nélkül be nem mutatta.

A Georgikon 51-évig tartó fennállása alatt 97 tanférfiu vett részt a szakoktatásban, kik közül 47 volt magának az intézetnek tanítványa. Többen közülök rövidebb hosszabb ideig, egy esetben három évig, tettek tanulmányi utazást a külföldön a gróf költségein.

Az intézet élén az archon állott, kit eleinte a gróf nevezett ki, utóbb azonban a tanári testület saját kebeléből szabadon választott és a gróf csak a választás megerősítését tartotta fenn magának. A tanári személyzet az akkori viszonyok és nézetekhez képest igen jó díjazásban részesült és külön elismerésben és érdemeihez képest részesült.

A Georgikon felsőbb szervezetű szakiskoláját fennállásának egész ideje alatt összesen 1444 tanuló látogatta és származására nézve tanítványainak legnagyobb része Zala vármegyéből (16—14%), Vas, Sopron, Veszprém és Somogy vármegyéből került ki; a dunántuli vármegyében szülöttek összesen 55-93%-kal, az erdélyi vármegyék 6-60, Horvátország 1-71 és a külföld 1-38%-kal vannak kimutatva. A tanulmányaikat végzett ifjak az egész országban elszéledtek, mindenhol az okszerű gazdálkodás elveit hirdetve és a helyes gyakorlatot meghonosítva. Ezáltal a Georgikon utját engedte annak, hogy az akkori viszonyok között nagymértékben elmaradt hazai mezőgazdaság kibontakozzék tepsedéséből és azért nemcsak a mezőgazdák, hanem az egész haza örök hálával és elismeréssel tartozik Festetics György gróf emlékezetének, kik mint a hazai kultúra kimagasló megbecsülhetetlen érdemű előharcosát hervadhatatlan babérkoszoru illet.

Az 1848-iki események azt a faklyát, melynek fénye a Georgikonból kisugározva, a mezőgazdaság terén uralkodó akkori sűrű sötétségben az okszerű haladás keskeny utját egy félszázadon túl bevilágította, eloltották.

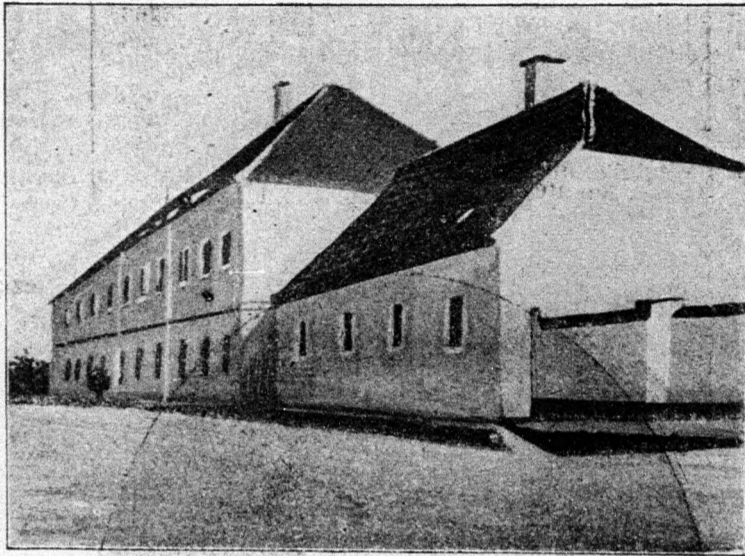
A Georgikonban az 1848-ik évben a beállott zavaroknál fogva a vizsgálatok a szokottnál korábbi időre, t. i. július hó 19-ére voltak kitűzve, a tanuló ifjuság azonban már május hó 24-én tömegesen és ünnepiesen kijelentette az archonnak, hogy a szabadságharczban résztvenni hazafiu szent kötelességének ismeri. A bizonyítványokat ennél fogva a vizsgálati osztályzatok bejegyzésének mellőzésével kiszolgáltatták, az ifjuság Keszthelyt elhagyta, sőt némely tanár maga is beállott a szabadság harcsoái közé és ezzel a Georgikon megszünt, anélkül, hogy annak fölélesztésére utóbb kísérlet történt volna, mert a 17 évvel később ugyancsak Keszthelyen nyomába lépő országos magyar gazdasági felsőbb tanintézet teljesen más alapon kezdődött és fejlődött, mint hírnéves tisztos elődje.

Országos gazdasági felsőbb tanintézet.

(1865—1874.)

A keszthelyi Georgikon 1848. évben megszűnővén és az ez ideig, magántulajdonképpen fennállott magyaróvári főhercegi gazdasági tanintézet az 1850. évben kizárólagosan német nyelvű oktatással cs. kir. állami felsőbb gazdasági tanintézetté alakítottván át, a közvélemény, kivált az 1860-as évek elején, mind hangosan követelte, hogy állami költségen magyar tannyelvű felsőbb gazdasági tanintézet állíttassék föl.

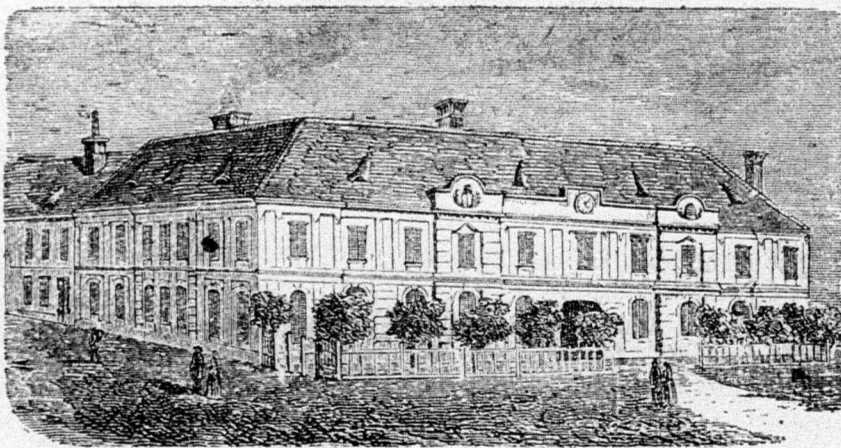
A közvélemény nyilvánulásának színhelye s a követelés szövege az Országos Magyar Gazdasági Egyesület volt, hol beható eszme-

A keszthelyi Georgikon.

eserek folytatása után Korozmics László, aelenök azon tervezetét fogadták el, melynek értelmében az ország gazdasági viszonyainak eltérő voltát figyelembe véve, ehhez képest fokozatosan 9 felsőbb szervezetű gazdasági tanintézet és vármegyénként legalább 2—2 földmivesiskola állítandó fel.

Az ország akkori kormánya, a magyar királyi helytartótanács Budán, a gyakori felszólalásoknak engedve, a kérdést szintén fontolóra vette s az erre megindult hosszas tár-

A keszthelyi gazdasági tanintézet régi épülete.

gyalások eredménye az lett, hogy a bécsi m. kir. udvari kancelláriával egyetértőleg egyelőre egy magyar tannyelvű, felsőbb szervezetű gazdasági tanintézetnek a dunántuli vidéken és egy ilyennek az Alföldön való felállítását határozatba, mely czélra Ő Felsége legmagasabb engedélyével a budai várkiépítésére szánt alaphól 240,000 forint lesz felhasználandó.

A dunántuli vidéken emelendő tanintézet helyének kijelölése alkalmával, annak daczára, hogy e részben több város tett kedvező ajánlatot, főleg azért esett Keszthelyre a választás, mi mellett a közvélemény is állást foglalt, mert ezzel egyrészt a Keszthelyen 51 évig

fennállott és a legjobb emléken maradt Georgikon iránti kegyeletnek kívántak kifejezést adni, másrészt azonban ugy a keszthelyi uradalom tulajdonosa, Festetics Tasziló gróf cs. kir. altábornagy, valamint Keszthely városa is az új tanintézet létesítésének megkönnyítését czélzó kedvező ajánlatokat tettek, melyekhez azonkívül Zala vármegye közönsége, annak nemesi pénztára és gazdasági egyesülete, Csáktornya és Nedelicz községek, valamint magánosok is csatlakoztak adományokkal, a Csorna-prémontrei kanonokrend pedig, mely Keszthelyen gimnáziumot tart fenn, a tanintézet létrejöttét a maga részéről is hazafias áldozatkészséggel előmozdítandó, ahhoz egy szerzetbeli kellően minősített tanerőt ajánlott fel a saját költségére. A tanintézet tanulói részére továbbá több ösztöndíjalapítványt is jelentettek be.

A tanintézet jövőjének ekként történt biztosítása után Ő felsége 1864 június hó 3-án kelt legkegyelmesebb rendeletével a Keszthelyen felállítandó országos gazdasági és erdészeti tanintézet tervezetét elfogadni és november hóban Péterfy József személyében az igazgatót kinevezni méltóztattott, kinek a tanintézet részletes tervének kidolgozása, az építkezésre való felügyelet és a berendezések előkészítése tétellett feladatává. Erdészeti osztály szervezését szintén terbe vették, mert a selmeczbányai erdészeti akadémián a tannyelv német volt és a magyar erdészek nevelése közöhhajképpen nyilvánult, de az ezen osztály életbeléptetésével járó nagyszámu nehézség fölmerülése utóbb a terv elejtésére vezetett. Ellenben határozatba ment, hogy a felsőbb szervezetű tanintézetrel kapcsolatosan földmivesiskolát állítanak.

A tanári személyzet a fentnevezett igazgatón kívül egy rendes tanárból (Sóós Mihály, prémontrei rendű volt gymnáziumi tanár) és két segédtanárból, (Tormay Béla a pesti állatorvógyászati intézet volt tanársegédje és Balás Árpád, a magyaróvári cs. és kir. gazdasági felsőbb tanintézet volt tanársegédje) állott, kikhez még a földmivesiskola tanára a gazdasági intézője (Tóth Ágoston volt honvédeztárs és jószágbérő) és végül a kertész (Rózenbach Ignác volt uradalmi kertész) alkalmazása csatlakozott. Az új tanintézetbe leendő fölvetelre minden várankozást messze felülmúló számban jelentkeztek tanulók, t. i. 59.

A tanintézet megnyitása, mely 1865. november hó 1-én ünnepélyesen ment végbe, országos fontosságú eseménynek tekintetvén, arra messze vidékekről is nagy számu érdeklődő sereglett össze. Jelen voltak nevezetesen a Georgikon dicső emlékü alapítójának unokája, ugyan csak Festetics György gróf cs. és kir. kamarás, akkoriban Zala vármegye főispánja, mint királyi biztos, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiküldöttjei (Galgóczy Károly) Zala és Somogy vármegyék gazdasági egyesületeinek küldöttségei, a magyaróvári cs. kir. gazdasági felsőbb tanintézet képviselői stb. és nagyszámu gazdaközönség az ország minden részéből.

A következő tanévben, melylyel a tanfolyam teljessé vált, a hallgatók száma 104-re szaporodott fel, mely szám kezdő gazdasági tanintézetnél alig fordult elő valahol, mi világos bizonyítékul szolgált arra, hogy a tanintézet felállítására valódi hiányt pótol. A tanintézetnek mindjárt működése kezdetén nagy nehézségekkel kellett megküzdnie, mert a tanulók ugy előképzettségét, valamint nagy számát tekintetbe véve, csakhamar nyilvánvaló lett, hogy a tanári személyzet elégtelen, az

épület fölötté szűk, a felszerelés és egyéb szükségletek kielégítése nagyon szegényes a tanintézet fenntartására rendelt költségadó-mány esékélye pedig az eredményes működést lehetetlenné teszi.

A felsőbb szervezetű tanintézet a város főpiacán lévő Zala vármegye részéről e célra átengedett és átalakított, a földmivesiskola pedig a Keszthely városától nyert téren emelt épületbe, melyhez a major épületek csatlakoztak, helyzetetelt el. Néhány gép és eszköz mintától eltekintve, melyet a tanintézet a Georgikon gyűjteménytárából kapott ajándékba, semmiben sem lépett annak örökébe. A tanintézethez gyakorlati terül kapcsolt 286 holdnyi gazdaság is, melyet a keszthelyi uradalom tulajdonosa a vele kötött szerződés értelmében 15 évről 15 évre megújítandó örökös bérlet mellett mérsékelt áron engedett át, a Georgicon volt gazdaságától messze eső ellenkező irányban hasított ki oly silány földekből, melyek addig legnagyobb részét sovány legelőterének használták.

Az 1865/66-iki tanév végén azonnal a főépület kibővítéséhez fogtak, két tágasabb tantermet építettek hozzá, 39 tanári kart pedig két rendes tanárral (dr. Schenek István, a kassai főreáliskola volt tanára, a vegytan és a rokonszakok, és Wágner Károly a selmeczbányai erdészeti akadémia volt segédtanára, az erdészettan stb. tanárává neveztetett ki) egészítették ki.

A tanintézet tanterve nagyobb részt a magyaróvári es. kir. gazdasági felsőbb tanintézet nyomdokait követte; eleinte három éves tanfolyam volt tervezve, utóbb azonban kétévésben történt a megállapodás, s a tanintézet hivatalos czime országos gazdasági felsőbb tanintézet lett. Fölvételi föltételül 8 gymnásiumi vagy hat reáliskolai osztály végzése s egy éves előleges gazdasági gyakorlat kimutatása volt kitűzve. Kevesebb elméleti, de hosszabb gyakorlati előképzettség esetén az illetők fölvételi vizsgálat tételére köteleztettek, melyen a fölveendő a mennyiség és mértanból, a természettan a természetrajz (állat-, növény- és ásványtan) és a vegytanból megfelelő előképzettségről számot adni tartoztak. A tanév október hó-1-én vette kezdetét. A tandíj féleventként 20 frt volt.

A földmivesiskola, melynek czéljával majorosok és kisgazdák nevelése volt kijelölve, a felsőbb tanintézet igazgatójának felügyelete és a földmivesiskola tanárának közvetlen vezetése alatt állott, ki egyuttal a gazdaság intézője volt. A tanfolyam két éves és oly berendezésű volt, hogy az elméleti oktatás főleg a téli időre esett, a tanulók pedig mindig minden gazdasági és kerti munkát végezni tartoznak. A fölveendő tanulóktól elemi iskola befejezése, 17-től 22 éves életkor és egészséges testalkat kívántatott. Oktatás és ellátás fejében egyenként 150 frt volt fizetendő. Évenként 16 tanuló vétetett föl. A tanulókat többnyire uradalmak küldték saját költségükön a földmivesiskolára.

Gazdasági tanintézet.

(1875—1897.)

Ő Felsége 1874 augusztus-hó 15-kén kelt legmagasabb elhatározásával a hazai gazdasági szakoktatás újjászervezésének alávetettvén, a tanintézet fölvételi föltételeinek leszállítása mellett azon szervezetet kapta, melylyel jelenleg bir, czimében az eddig viselt „felsőbb” jelző elhagyására utasított, egyidejűleg azonban a földmivesiskola annak éppen 10 évi fennállása után meg lett szüntetve és az általa elfoglalva volt helyiségek az új szervezettel életbeléptetett gazdasági gyakorlat oktatásának czéljaira engedtetek át.

Mielőtt a tanintézet újjászervezetett, illetékes helyen komoly tervezettség tárgya volt, hogy a tanintézet tanári kara és egész felszerelése a Felföld részére Kassán felállítandó gazdasági tanintézethez helyeztessék át, a megmaradó földmivesiskola mellett a tanintézet helyébe ellenben felsőbb szervezetű szőlészeti és borászati tanintézet rendeztessék be. Ez a terv azonban számos nehézségbe ütközvén s a tanintézet fennmaradásának pártolói rész-

villamos világítással, vízvezetékkel és udvarán botanikus kerttel van ellátva.

Az új intézet felépítése sok fázison ment át. Már 1874-ben szűknek bizonyult a régi gazdasági intézet és Festetics Taszilo, ősei nemes példái követve, 1883-ban ajándékozta azon telket, melyen az új intézet ma áll és befolyásával kieszközölte Széchenyi Pál gróf akkori földmívelési miniszternél, hogy az értékes telken a vegytani és állattenyésztési szaktudományok gyűjteményeinek elhelyezésére 25000 frtval épület állíttassék. A tanári testület azonban úgy a kellő ellenőrzés, mint a fegyelmezés szempontjából azon kérelmet intézte a miniszterhez, hogy a szükséges három épület pavillonrendszer szerint építtessék fel. A kérelem azonban nem volt teljesíthető, mert az épületek 150000 frt költséget vettek igénybe s így elhalasztott az építés; később a tanári testület újabb tervet terjesztett fel a minisztériumhoz, de ezt sem fogadhatta el, mert a költségvetés 120000 frtot tüntetett fel, mely nem állott rendelkezésre. Itt jártak aztán Szapáry Gyula és Bethlen András grófok földmívelési miniszterek, kik személyesen győződtek meg arról, hogy egy új intézet okvetlen szükséges.

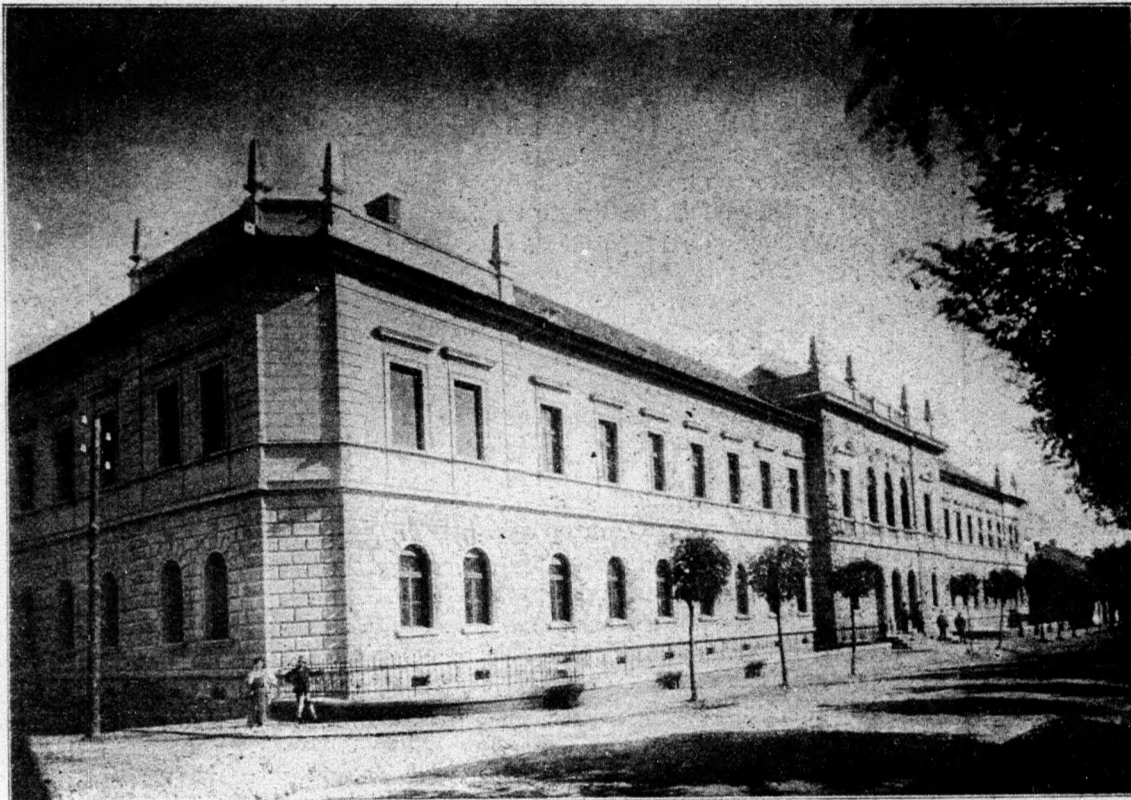
Ekkor Csanády Gusztáv igazgató a tanári testülettel egyetemben oly tervet nyújtottak be, amely 90000 frt költséget igényelt. A terv és költségvetés a földmívelési minisztérium műszaki hivatala által felülvizsgáltván elfogadtatott és Darányi Ignác 86,470 frtot előirányzott. Az alapkö 1896. szeptember 1-én tételett le, az épület ma már teljes pompában áll, és nagyban hirdeti az áldozatot, melyet a kormány Festetics Taszilo gróf, Keszthely város, Zala megye a kultura emelésére hoztak.

Az új intézetre bármely nagy város büszke lenne. Mindenkint meglep s láttára a szemlélőt öröm fogja el, hogy ily diszes épületet emeltek a gazdasági tudományoknak, a melyeknek folytonos fejlesztése hazánk jövőjének egyik legbiztosabb alapja. Mindenütt világos tágas helyiségek. Az előcsarnokból két folyosó vezet az udvarra, a honnan a fölépcső vezet a sok terembe, mellékhelyiségekbe. A főcsarnoktól jobbra az igazgatósági iroda van elhelyezve, előtte a pénztári, mögötte az irattári helyiség. E folyosón juthatni a 10,000 kötetből álló könyvtár helyiségeibe, a tanári olvasóba és a könyvtáros dolgozó szobájába.

Az előcsarnoktól balra a technikai osztály gyűjteménytermét s a tanári szobát találjuk; a folyosó végén az I. számú hatalmas tanterem található, mely a vegytani szakkísérleteket előkészítő helyiséggel van kapcsolatban. Az emeleten vannak az üzemtani, erdészeti, fizikai, növénytermelési, állattenyésztési termek és tanári szobák, továbbá az olvasó és könyvtári termek, szolgálakás s egyéb mellékhelyiségek.

Az új épület Schádl János gazd. tanintézeti tanár tervei szerint épült.

Ezen új intézetnek a megnyitása és felavatása a Georgikon alapításának századik éves fordulójával esik egybe.

A keszthelyi gazdasági tanintézet új épülete.

ről erős ellenállásra találván, nem valósulhatott meg.

Az 1889. évben földmívelésügyi miniszter a gazdasági tanintézetek tantervét új szabályozásnak vetette alá, egységes szabályzat lépett életbe és nevezetesen a tananyag szakszerű csoportosítása rendeltetett el.

Az országos gazdasági felsőbb tanintézet és a jelenlegi gazdasági tanintézet is, mint már említve volt czélszerűtlen és szűk helyiségekben voltak elhelyezve. Az intézet fejlődésével, taneszközeinek szaporodásával a helyiségek még szűkebbnek bizonyultak s ezenkívül az ócska épület rozzsantsága már a személybiztonságot is veszélyeztette. A földmívelésügyi miniszter tehát elhatározta egy az intézet igényeinek teljesen megfelelő új épület emelését. Az épület czéljára gróf Festetics Taszilo val. b. t. tanácsos, ösátyja nemes példáját követve, a város közepén, a Deák-utcában 1 kat. holdnyi területű telket ajándékozott. Ezen a helyen a város a jelenlegi tanintézeti épület megváltása fejében 30,000 frt és az építésre felajánlott 10,000 frt hozzájárulással, az állam egy 86,000 frt értékű épületet építtetett, mely

Keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet gazdasága.

Kétségtelen, hogy a gazdasági szakoktatás egyik igen lényeges gyakorlati eszköze a tangazdaság és a gyakorlati gazdákat elsősorban érdeklő, miképpen gazdálkodnak egy gazd. tanintézetben. Ezért az alábbiakban lehető terjedelmesen ismertetjük a keszthelyi gazd. tanintézet gazdaságát. Az intézet majorja közvetlenül a város alatt fekszik a város főpiacznál álló tanintézeti épülettel telefonnal van összekötve.

A majorban a gazdasági épületeken kívül vannak elhelyezve az elsőéveseknek gyakorlati oktatására szolgáló tanhelyiségek, az intéző és segédjeinek lakása, és csak kis park által elválasztva a főkertész lakása, mely közvetlenül az intézeti kertre dül.

A gazdaság bár részben lejtős, mégis nagyrészt mély fekvésénél fogva alagsóvezést igényelt, mely a m. kir. kulturmérnökség által eszközöltetett, és pedig a majorban négy kh. a kertben 7 kh. 15 négyszögöl kat. hold, a réten 2 kat. hold, a szántóföldeken 114 kat. hold 46 négyszögöl, összesen tehát 127 kat. hold 71 négyszögöl lett alagsóvezve, 19 kat. hold 84 négyszögöl rét pedig az alagsóvekből kifolyó vízzel való öntözésre berendezve.

Terület. Az intézet saját és bérbirtokának következő térfogata van:

Beltelek:

Majorudvarok, szérűkert és illemténykertetek 6 kh. 139 □-öl.

	kh.	□-öl	kh.	□-öl
Szántott föld:				
öt forgóban	245	298		
forgón kívül	2	830	= 247	1116
Kaszáló	21	265		
Legelő	2	416		
Füzes	—	800		
Használatlan utak	2	1583		
Árok	5	722		
Termékellen fűshely	—	1163	= 9	268
Összesen			286	—

Ezen kívül				
Kísérleti telek	4	344		
Kert	8	127		
Szőlőbéli birtok	16	20	= 28	491
Mindösszesen			= 315	295

Vetésforgók.

I. forgó „lejtős dülő“, 25 kh. 1226 □-öl: 1. tengeri és murokrépa trágyázva, 2. árpa és zab löherével, 3. löhere, 4. buza, 5. dohány, burgonya és esalamádé, 6. rozs.

II. forgó „új dülő“, 85 kh. 1529 □-öl: 1. őszi borsó komposztrágyával, utána takarmánytengeri, 2. buza, 3. tengeri trágyával, 4. árpa, 5. zabos búkköny mütrágyával, 6. buza, 7. takarmányrépa trágyázva, 8. árpa, 9. luczerna melléskaszalon.

III. forgó „sömgyei dülő“, 67 kh. 871 □-öl: 1. rozs trágyázva, 2. zab füves baltaczimel vetve, 3. baltaczim kaszáló, 4. baltaczim legelő, 5. rozs trágyázva, 6. mohar, 7. zab, 8. burgonya.

IV. forgó „cserszegi dülő“, 33 kh. 168 □-öl: 1. takarmányrépa és tengeri trágyázva, 2. árpa herével vetve, 3. here, 4. buza.

V. forgó „legelő dülő“, 32 kh. 1292 □-öl: 1. rozs fél trágyával, 2. tengeri komposzttal trágyázva, 3. zab füves baltaczimel vetve, 4. baltaczimkaszáló, 5. baltaczimlegelő.

A természetelt növények közötti arány:

	kh.	□-öl	
Kalászosok	115	812	= 46.71%
Kapás és kereskedelmi növények	50	613	= 20.39%
Takarmány	81	1281	= 32.90%
Összesen	247	116	= 100.00%

Állattartás. A jelenlegi vonóerő áll: négy kocsi-, 8 igás ló (10 csikóval) és 14 jármos-ökrökből. Az évenként kiselejtett ökrök télen

át felhizlaltatnak és helyettük tavasszal fiatal ökrök szereztetnek be.

Tehénészet. A tanintézet jelenleg két szarvasmarha-törzset tenyészt egymás mellett tisztán murbódeni és magyar törzset, utóbbinál a lehető tejelés és gyorsabb fejlődés célul kitűzve. Az állomány eddig még csak két bika, 13 tehén és 30 különböző koru és ivaru növendékállat, tehát összesen 45 drból áll.

A **sertésenyésztés** 1872-ben vette kezdetét a kis-jenői és okányi törzsek keresztezéséből származik, mire később Lovassy-féle kan, utóbb Wenkheim-féle kanok, legutóbb pedig báró Berg kapuvári tenyésztéséből való kan használtatott. A jelenlegi állomány két öreg kan, 15 tenyészkozza, 3 süldő kan, 15 süldő koca, 8 süldő ártány és 30 malacz, összesen 73 drb.

A **juhászat** bár 1876-ban vette kezdetét, 1885-től fogva minden keresztezés felhagyatott és a Natusinius-féle híres hundsburgi tenyésztésből hozott kossal a soissonális mérino precece irányba tereltetett, azóta tisztán tenyésztetik és főleg koseladásra alapították. Vértelűsítésre ez évben szintén hozott fel kos. A kosok szép keresletnek örvendenek, sőt a számeletti anyák is rendszerint lefoglaltatnak. A jelenlegi állomány öreg kos 4, 1 éves kos 1, kosbárány 23, 28, öreg anya 67, 2 éves anya 15, 1 éves anya 32, nőstény bárány 25, 139 drb, összesen 167 drb.

Az 1889. év tavaszán tanczélókra **baromfi-tenyésztés** rendeztetett be, melynél egyelőre a magyar fajta tyúk tiszta tenyészése és nemesítése tűzetett ki célul. Jelenleg langsháni faj tenyésztetik, az állomány 87 darabból áll.

A **kísérleti telek és kulturkert.** A kísérleti telek a kulturkerttel együtt keletnek lejtő négy kat. hold 344 négyszögölnyi kiterjedésű négyszöget képez.

A kísérleti telek 8 parcellára van felosztva, melyek következő vetésforgó szerint kezeltetnek: 1. kapásnövények trágyázva, 2. tavaszi gabonafélék, 3. takarmány, illetve hüvelyes növények, négy őszi gabonafélék.

A kísérletek részint termelési kísérletek, melyek az intézeti gazdaságban nem termelt kulturnövények miveltési módjának bemutatására szolgálnak, részint összehasonlító, melyek különböző válfajok és művelési módok értékének kipróbálására irányítják. Jelenleg a kísérletezés tárgyát képezik különféle buza, rozs, árpa és zab válfajok, továbbá burgonya, tengeri, répa és takarmánynövények.

A kísérleti telek kiegészítő részét képezi az intézeti kertben elhelyezett 400 négyszögölnyi területtel bíró és százi korai és kései komlóval beültetett komlótelep.

A **kulturkert**, mely a mezőgazdaságilag mivelt növények különböző fajai, válfajai és tájfajtáinak bemutatására szolgál, 400 egyenként 1 m² nagyságu ágyra van felosztva. Ezen ágyak közül van száza: 50 őszi, 50 tavaszi gabonanelemeknek, 50 hüvelyes veteményeknek, 50 burgonyának, 50 egyéb kapásnövényeknek, 100 takarmánynövényeknek, 50 kereskedelmi növényeknek.

A **fűvészkert** célja elsősorban a gazdasági növénytan és növénytermelésben ismertett növények természetben való bemutatása. másodsorban pedig kisebb mérvű kísérlettelnek szolgál.

Az **intézet szőlőbirtoka.** Az intézet tulajdonában lévő szőlőbirtok az intézeti gazdaság északi sarkához csatlakozik és ettől csak az országot által elválasztva a cserszektomai szőlőhegyen, a várostól félóránnyira fekszik.

A szőlőbéli birtok, mely az állam tulajdonát képezi, tekintettel a fekvés és a talaj minőségére, következő részekből áll:

beltelek, utak és egyéb haszonvértlen 2 kat. hold 430 négyszögöl, házi kert 246 négyszögöl, szőlő 7 kat. hold 600 négyszögöl,

szőlőiskola és szántóföld 1 kat. hold 611 négyszögöl, gyümölcsfákkal beültetett gye 2 kat. hold 1382 négyszögöl, fenyő erdő 1 kat. hold 1521 négyszögöl, összesen 16 kat. hold 20 négyszögöl.

A szőlővel beültetett térség 2 méter szélességű utak által elválasztott 28 táblára van felosztva, melyen a szőlő 3-as kötés módjára egy méter távolságu sorokban ugyancsak 1 méternyire egymástól van kiültetve.

A szőlőnek berendezése és forgatással kapcsolatos új beültetése az 1877. évben vette kezdetét és 1887. tavaszon végeztetett be. Egész táblában beültetve van: olasz rizling 11, rajnai rizling 2, burgundi 3¹/₂ továbbá piros Chasselas, ropogós fehér Chasselas, szürke Klévni és Szlankamenka 1—1 táblán; több részre osztott, vagy esonka táblákon pedig: Opportó, zöld Veltelini, zöld Dinka, budai zöld, Juhfarku, Muskát-Lunel, fehér Mézes, amerikai Vitis Riparia, Herbemont és Jaquez. Azonkívül két táblán, de elkülönítve, 102 asztali és 91 borfajta van egy-egy sorban kiültetve, bő alkalma lévén ezáltal a hallgatóságnak 201 szőlőfajtát és egyáltalán a szőlőművelést tanulmányozhatni.

Az intézet bortermése a városban álló intézeti épület alatt lévő pinczében a borászat tanára által szakszerűen kezeltetik és a fajtáknak külön szűrése mellett fajborok állítatnak elő, feladatául tűzve ki az intézet, hogy az adott viszonyok között minél jobb minőséget előállítson.

A tanintézet szőlőjében a filloxera 1893. évben fedeztetett fel, szükségessé vált tehát a szőlő egy részének szénkénnel való fentartása és az infekciós vágóknak amerikai alanyra nemesített szőlővel való beültetése. A szőlő ujjaalakítása fokozatosan fog történni, már ez évben 11,000 db vessző nemesítettet be a Richter-féle eljárás szerint, mely munka jelenleg részét az első éves hallgatók végezték. A hallgatók tehát tüzetesen megismerkedhetnek és gyakorlatot szerezhetnek bortermelésükre nagyfontosságú szőlő rekonstrukciójával.

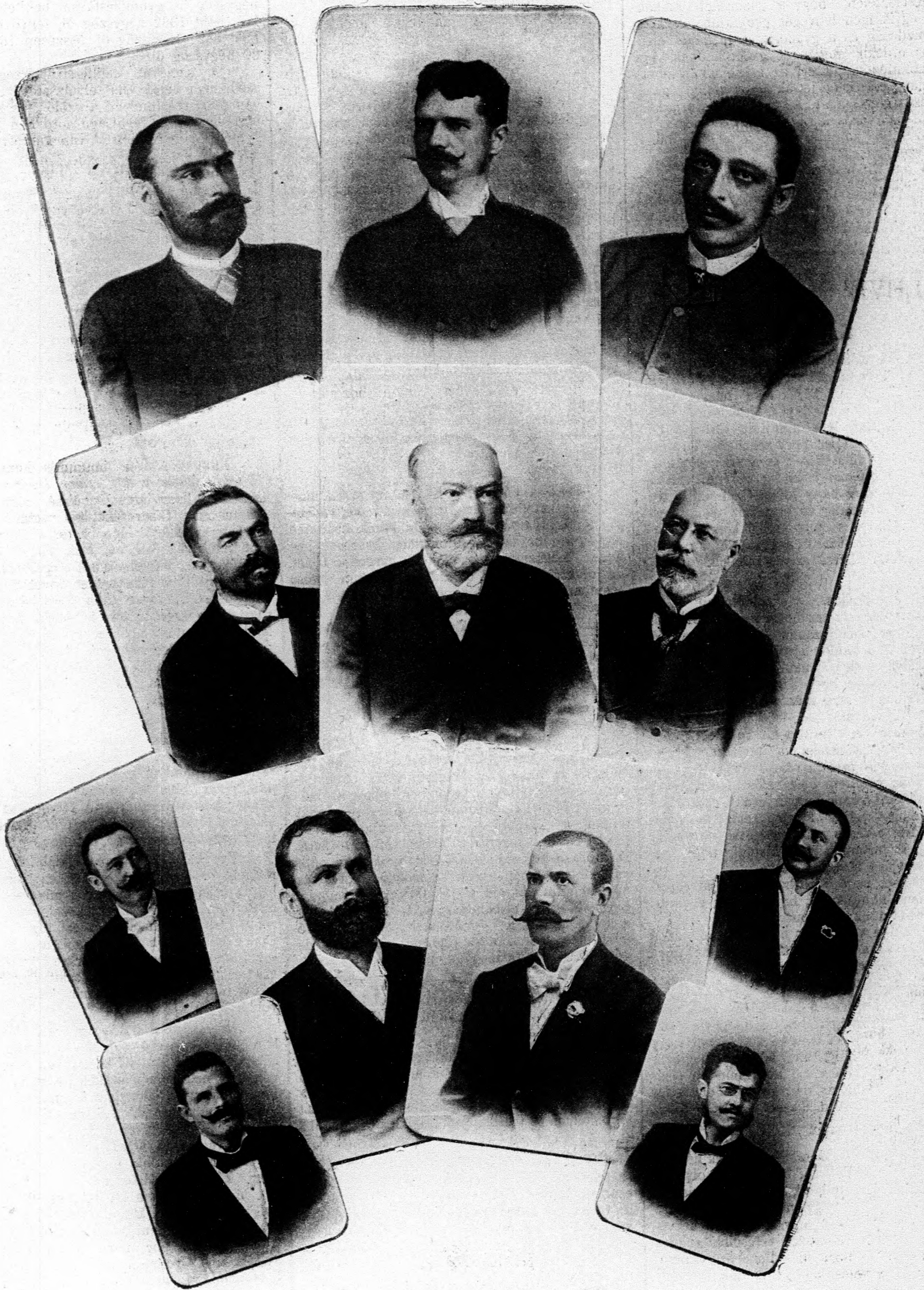
A tanintézet szőlőjében a fentebb felsorolt 201 fajtából sima vessző is adatik el.

Az **intézeti kert.** Területe 8 kat. hold 127 négyszögöl és közvetlenül a város alatt az intézeti major szomszédságában fekszik.

A kert főrendeltetése gyümölcsfacsemetek eladásra, mely célból azonban csak korlátozott számú oly fajták szaporítatnak, melyek hazai viszonyaink közt a legjobbaknak bizonyultak. További céljául tűzetett ki a kertnek oly gyümölcsészeti telep létesítése, mely a belvagy külföldön előállott új fajtákat összegyűjtse és értékre megbirálja, hogy a közönség bármely fajtát teljes azonossággal itthon is megszerezhesen. Ezen utóbbi célnak megfelelőleg már 3500 gyümölcsfával rendelkezünk, melyek közül mintegy 1500-féle már termelt, melyekről, ha azonosoknak bizonyultak, ojtógalyak szerezhetők.

A kert különböző nagyságu 30 táblára van beosztva, melyek közül 10 tábla vad alanyra ojtott alma, körte, cseresznye és szilvacsemetek nevelésére fordítatik. Ugyanezen táblák szélei pedig törpe alanyokra ojtott törpe és szegélyfákkal vannak egy-egy sorban körülültetve. 16 tábla anyafákkal van beültetve, úgy, hogy a fentebbi szegélyekkel együtt az anyafák száma a 6000-et elérte. Egy tábla törpealanyok szaporítására, kettő pedig diszfák és cserjék nevelésére használtatik. Végül egy táblán komlótelep létesített. Zöltségfélék csak azon táblákon természetnek, melyekről évenként a facsemetek eladatnak és így újból való beültetésük előtt forgatásban és javításban részesülnek. A gyümölcsfa magcsemetek a még be nem árnyékolt anyafatáblákon állítatnak elő.

Minthogy az első éves tanulók a gyakorlatra szánt időben hetenként néhány sor a kert munkákhöz is kirendeltetnek, és abban tényleges részt is vesznek, a fitalságnak bő

A keszthelyi gazdasági tanintézet tanári kara

Diósgyőri Czákó Béla r. t.	Dr. Lovassy Sándor. r. t.	Sparszam Pál r. t.
Kiss József r. t.	Dr. Csanády Gusztáv igazgató.	Schadl János r. t.
Dr. Nyiredy Jenő, akad. segéd.		Csérer Lajos s. t.
Szenteh Dezső, ösztöndíj. s.	Farkas Sebestyén, főkertész.	Szakácsi Csorha Gusztáv, gazd. intéző.
		Bolgár Dezső, intéző segéd.

M.

611
ep 2
1 kat.
hold

méter
blára
mód-
nesak

tással
vette
be.
izing
yábbá
selas,
blán;
blákon
Dinka,
lézes,
quez.
asz-
tetve,
k 201
tanul-

álló
rászat
a faj-
littat-
hogy
nőse-

1893.
hát a
entar-
nyra
szőlő
ár ez
be a
jelen-
ezték.
dhet-
melé-
sával.
felso-
l.

hold
alatt
kszik.
meték
látolt
hazai
ultak.
k oly
a bel-
yűjtse
rmely
zerez-
már
közül
bl, ha
zerez-

blára
a vad
zilva-
nezen
törpe
körül-
e, ugy,
yafák
peala-
eser-
ablán
azon
int a
eülte-
zesül-
eg be
s elő.

gya-
zor a
bban
k bő

alkalma van a gyümölcsfanevelés, gondozás és egyéb kertü teendőkhöz kellő jártasságot elsajátítani.

Méhészet. Az oktatás érdekében régebb idő óta kisebbszéri méhes is tartatik fenn, mely a tanintézet kertjében néhány év előtt nagyobb széri pavillonba helyeztetvén át, abban 18 szilárdan álló kaptár mellett minden rendszerű mozgatható kaptár is elhelyezhető; a méhállomány jelenleg 24 családból áll.

Selyemhernyótenyésztés. A selyemhernyó tenyésztése sok vidéken nagy jelentőséggel bír, alkalmat nyújtandó a hallgatóságoknak ez irányban is ismeretek szerzésére, a tanintézet majorjában e célra is helyiség van berendezve, melyben évenként 6 kg. pete lesz kikelesztve.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

440. sz. kérdés. A szüret előtt állva, törkölyömből munkásbort akarok készíteni. Szives felvilágosítást kérek arra nézve, hogy a petiotizálásnál a törkölyt sajtolatlanul kell-e felhasználni, vagy lehet-e sajtolt törkölyből is Petiot ellárása szerint bort készíteni. Továbbá szives felvilágosítást kérek arra nézve, hogy 1 hl. vizre *minimum* hány kg. raffinált cukrot kell vennem s hány foknál kell azt a törkölyvel erjesztem; az erjesztés pedig nyílt kádban történik-e s hány napig kell tartania? Szóval a petiotizálásnak a gyakorlatban való keresztülvitelére kérek szives utbaigazítást.

G. G.

441. sz. kérdés. Az uradalomban a vöröshere termelése a termelési ágak közé van véve, mint az őszi búzáknak előveteménye. Nézetem szerint a midőn a maghère letakarítatik a földről, a tarlója azonnal sekélyen alászántatik s ezután ha a föld megérik s idő is van rá, adunk keverő szántást s erre következik a vetőszántás.

Helyesen cselekedtem-e, ha most, *szeptember végén* eszközöltem a tarlószántást és *november hó első hetében* bekövetkezett vetőszántás után vettem bele az őszi búzát, avagy előnyösebb lett volna csupán csak egy szántásba a magot vetni. Megjegyzem, hogy nálunk az őszi vetések október 10-től november 6—12-éig is tartanak, ritka kivétel, hogy november elsejére el volna vetve.

Helyese-e, ha a vöröshere tarlóját *egyáltalában* nem hántjuk fel, hanem csak egyszeri szántásban vetünk bele búzát?

Mi előnye van egyik művelési módnak a másik felett s van-e tulajdonképpen hátránya annak, ha csak egyszer szántunk?

Melánia-major.

T. S.

442. sz. kérdés. A „Köztelek” 79. száma a csikoslábu buzalégyről is beszél egyik cikkében. A cikk olvasása után vetéseimet nagy figyelemmel keresztüljártam és nagy meglepetésemre azt vettem észre, hogy minden őszi vetésem, úgy a buza, mint a rozs oly fehér szálcakáktól és zöldesbarna tetűszerű állatkákkal van ellepve, mint az említett cikkben leírva van.

Ezen okból a t. szerkesztőségnek néhány példányt be is küldöttem, hogy volna oly szives mielőbb velem tudatni, hogy ezen álcák, ha azok, clorops-e? vagy valami más.

Ha clorops volna, úgy a czikkirő ur véleménye szerint az összes vetéseimet úgy a rozst, mint a búzát ki kellene szántanom, mert az egész vetéseimen találhatók ezen álcák. Az összes vetésem 163 hold, ezeknek ujrabevetése körülbelül 1500 forint ára magba kerülne, de ez még nem olyan nagy baj, de miután e 163 holdat újra fel kell szántanom, visszamarad a tavasziak alá való őszi szántásom, mely körülmény rossz tavaszi terméssel fenyeget és még az sem biztos, hogy az őszi

októberben elvégezhetem-e rendszeren és nálunk a késői őszi vetés többnyire rossz eredménynyel jár.

Kérem tehát mindezen elmondott nehézségeket latba vetve, mit csináljak azon esetben, ha a beküldött álcák tényleg csikoslábu buzalégyek volnának?

Tolmács.

S. F.

443. sz. kérdés. 1. Hogy őszi vetéseimmel meg ne késsek, kénytelen voltam a rozsvetést — dacára, hogy az arra szánt tábla a fogasolás, és többszöri hengerezés után is hantós maradt — a m. hét elején megkezdeni. A hantok miatt a kikelt vetés, mint az előre tudni való volt, hiányos lón, és éppen azért kérem; vajjon a mostani folytonos esőzés következtében teljesen megpuhult hantokat a henger alkalmazásával eltávolíthatom-e anélkül, hogy ezt a növényzet meg ne sínyelje s illetőleg s czélba vett hantörési műveletek a kikelt vetés hiányait eloszlatják-e?

2. Sertésvészben ehullott sertéseim után az ólakat fertőtleníteni óhajtván, mely hathatós fertőtlenítési eljárást kövessék?

3. Többektől hallottam, hogy a baromfi-járványok kikerülésére sikeresnek bizonyult, ha a baromfiak ivóvizébe karbol kevertetett.

Kérem, hogy hány százalékos karbolos viz ajánlatos e czélra?

P. Vért.

F.

444. sz. kérdés. 1. Kezelésem alatti husjuh juhászatomban az év tavaszán kb. 2 hónapig lépdaganatban hullottak a juhok napokint egy-egy, a baj legelőváltoztatás, keserűs beadás, megázatus, az akolnak carbollal való dezinficiálása által megszünt, azonban most szeptember hóban előbb az anya, utóbb a bárányfalkában ismét kiütött s dacára a fenti intézkedéseknek hetenkint 6—7 drbot ásatok el. Kérem t. gazdatársaimat, mit lehetne tenni e baj megszüntetésére? Megjegyzendő, hogy a juhok lépdaganat (Milzbrand) ellen bejótva nincsenek, mert eddig ez a kevés % elhullásnál ezen kisebb számú falkánál nem volt érdemes.

2. Kezelésem alatti gazdaság évi tiszta jövedelme után 15% járulékom van; az év (jul. 1.) az élő leltár felbecsültetvén okmányilag megerősítetett; szeptember hóban a ménesből több fiatal nálam behajtott remondát adtam a központ, — illetve uraságom — használatára, melyeket drbonkint 350 frrtal számoltam el; ezen számolást uraságom odaváltoztatta, hogy csakis az erőtakarományt és ápolást számolhatom el jul. 1-től; kérem, nem helyese-e az én elszámolásom, miután idegennek — eladásra — minden egyes beadott 5 éves hibátlan kanca (lipizzai) nem 350, de 450—500 frtot is megér.

B.

W. J.

445. sz. kérdés. Mi módon lehet a takarmánytökök télen át eltartani legezészerűben. Tarna-Zsadány.

C. Gy.

446. sz. kérdés. Műtrágyával vetem az összes őszi vetésemet, de a műtrágyát a gép előtt hintem s könnyű faboronával a szántásba boronálom. Nem volna-e tanácsosabb, mint ezt több helyen is teszik, a műtrágyát alászántani?

H. S.

447. sz. kérdés. Még október hó alatt szándékom volt raczkatenyésztést (egyelőre csak 60 darabbal) gazdaságomban létesíteni, mely tervem megvalósításában az itteni juhok közt elterjedt májmétely visszatartott.

Sokan azt tanácsolják, hogy alku előtt a két leggyengébb kinézésű juhot vágassam le és vizsgáltsam meg, vajjon meghaladja-e a mételyek száma a huszat?

Ha pedig a mételyek száma egy juhnál a 20-at meg nem haladja, akkor a nyáj aggodalom nélkül megvehető. Elfogadható-e ez? Vagy pedig mit tegyek?

K. D. K.

Feleletek.

Három nyomásos gazdaság. A buza- és rozstörök trágyázó hatása. (Felelet a 408 sz. kérdésre.) 1. Háromfordulós, illetve háromnyomásos gazdaság alatt rendszeren azt értjük, hogy a terület $\frac{1}{3}$ -ada ugar, $\frac{1}{3}$ -ada őszi és $\frac{1}{3}$ -ada tavaszi. Nem szenved változást fenti elnevezés akkor sem, ha az ugart részben vagy egészben takarmány vagy kapásnövényekkel vetjük is be, mely esetben javított háromnyomású gazdaságnak nevezhetjük.

2. A buza vagy rozstöröknek kivált homoktalajon nagy trágyázó hatása nincsen. Kötött talajon csökkenti a föld összeállóságát, amennyiben azt lazábbá teszi. Sokkal helyesebb lenne a rendelkezésre álló töröket komposztírozni, vagy pedig a kifutókba szórva tavasszal felhasználni. Ez esetben a bennelevő gyommagvak is nagyrészt elpusztulnának, melyek a török (polyva) között nagymennyiségben előfordulnak. A kihordott friss törökkel földünket (még ugartartás esetén is) nagymértékben elgyomosítjuk.

Miután kérdéses tábla ugyis ugarnak marad, sokkal helyesebb lenne a rendelkezésre álló töröket a tavasz beálltáig trágyává alakítani s így kihordani.

Ky.

Fümagkeverék immunis homoktalajra. (Második felelet a 410. számú kérdésre.) Azon kérdésre, hogy immunis, kissé száraz homoktalajba mely fükeveréket kell vetni, így egyszerűen megfelelni igen bajos. A kérdést kissé jobban körül kellene írni, milyen például a talaj fekvése, milyen czélből (legelőnek, kaszálónak) óhajtjuk a fükeveréket, továbbá tavasszal vagy őszzel, kap-e több vizet jelzett terület, vagy pedig ezen időben is száraz fekvésű stb. Miután a vetést ugyis csak tavasszal lehetne megkezdeni, leghelyesebb lenne, ha P. I. ur kérdését a fentiek alapján kissé körülményesebben körülírva küldené be, hogy a felelet kellő alapossággal megadható legyen.

K. K.

Borkészítés petiotizálással. Felelet a 440. sz. kérdésre. A petiotizálásra a törkölyt sajtolt állapotában is igen jól lehet felhasználni; kár volna azt ki nem sajtolni, ha munkásbort készítése a cél. A földolog azonban a kisajtolt törkölyt *haladék nélkül* felhasználni, hogy ecetesedésnek ne induljon.

Egy hektoliter vizre legalább is 16 kgr. raffinált cukrot tessék venni, ez esetben — ha az erjedés teljesen végbe megy — a petiotizált bor mintegy 7 súlyszázalék vagyis közel 8 térfogati százalék szeszt fog tartalmazni. Ennél gyengébb bort készíteni nem érdemes, mert könnyen romolhat, persze 18—20 kgr. cukornál még jobb és tartósabb bort lehetne készíteni, de ez meg már kissé költséges volna.

Az erjesztési hőfok ugyanaz, mint a színboroknál. Czélszerű azonban zárt erjesztést alkalmazni, mert a nyílt kádban az ecetesedés veszélye nem éppen csekély. Egy napig azonban állhat nyílt edényben is, miatt a törköly többször alágyurandó a folyadékba. Az erjedés hevessége függ attól is, vajjon édes-e a törköly vagyis az erjedésen átment (mint a vörös bornál), utóbbi esetben élénkebben indul meg az erjedés. Mikor az erjedés a tetőpontra ért, le kell fejteni a mustot és a törkölyt ki kell sajtolni, mert különben a bor igen fanyar lesz. Előbb lefejteni azonban azért nem czélszerű, mert a bor nem lenne elég testes vagyis kevés vonatanyagot tartalmazna. Fehér bort azonban hamarabb kell lefejteni, hogy nagyon fanyar ne legyen.

A lefejtett bor illetve lesajtolt must a szokásos módon erjesztendő tovább.

Megeshetik, hogy a petiotizált borban kevés lesz a sav, ezt pótolni lehet tiszta *borköpor* hozzáadásával olyformán, hogy hektoliterenkint annyiszor 24 dekát adunk hozzá, a

hány ezredrészzel kívánjuk a bor savtartalmát emelni (a 24 deka borkő éppen annyira savanyít, mint 10 deka borkősav, melynek alkalmasa nincs megengedve). Gy. I.

Lóheretarló feltörése. (Felelet a 441. sz. kérdésre.) Ha a lóheretarló feltörése s a buza elvetése idejéig 4-5 hetünk van, akkor sokkal helyesebb a lóheretarlót először csekélyen leszántani s azután a buza elvetése előtt egy középmély vetőszántást adni. Keverő szántásra (különösen maghere után) nincs idő, de erre nincs is feltétlen szükség, sőt sok esetben hátrányos lehet. Az őszi buza alá tehát a heretarlót két szántással készítjük elő, melyek egyike a sekély szántás, másika a vetőszántás. A csekély szántással leszántott gyökerek és szártövek elkorhadnak, a földben visszamaradt gyökerek pedig elgyengülnek úgy, hogy a következő szántással nagyon jó munkát végezhetünk és a buza jó vetőágyat kap. Ha ellenben a heretarlót csak egy szántással készítjük el a buza alá, akkor a aláforgatott gyökerek és szártövek folytán a talaj kellően leülepedni nem képes, a buza üreges földbe kerül s hótalan, száraz fagyos télen könnyen szenved. Utóbbi kényes esetben oly módon segíthetünk magunkon, hogy előszántóval felszerelt ékekkel szántatjuk meg a heretarlót. Ez esetben az 5-6 cm. mélységben haladó előhántó a gyökér nyakát keresztülmetszve a barázda fenekére fordítja, az utána következő éket pedig erősen beföldeli. Ky.

Gabonalevéltető. (Felelet a 442. sz. kérdésre.) A beküldött rovar nem *Chlorops* (csikoslábú buzalégy) s nem is légy, hanem a gabonalevéltető (*Siphonophara cerealis*). A légytől abban különbözik, hogy szárnyasának négy szárnya van, a *Chlorops*-nak csak kettő. A nagyságban is van különbség, a mennyiben a *Chlorops* háromszor akkora nagy, mint e tetű. Különböznek a rovarra nézve elovasni a *Köztelek* nek 81. számában megjelent 436. sz. feleletet. A *Chlorops*-nak most már kis kukac alakjában a tőben kellene lennie.

Jablonszki.

Májmetely. (Felelet a 447. sz. kérdésre.) Abból, hogy valamely juhnyájban egy-két gyöngébb kinézésű állatnak mája metelyt nem vagy csak csekély számban tartalmaz, éppen sárga nem lehet arra következtetni, hogy a többi, esetleg erősebb állatok szintén egészségesek, illetőleg csak kevésbé metelyesek. A juhok ugyanis nem egyformán reagálnak a metelyes fertőzésre és megbetegedések csak bizonyos határok között arányos a májban fejlődő metelyek számától, amennyiben erőteljesebb állatok erősebb fertőzés dacára is könnyebben betegedhetnek meg, mint különben is gyöngébb egyedek. Másfelől a fertőzés nem történik szükségképpen ugyanabban az időben s azért a juhokon a megbetegedés jelei sem mutatkoznak egyidejűleg. Lehetséges tehát, hogy a ma még teljesen egészségesnek látszó állat már erősen fertőzve van és egy-két hónap múlva meg fog betegedni. Ennek kizárása a mostani évszakban annál kevésbé lehetséges, mert a fertőzött nyájban a megbetegedések rendszerint csak a tél folyamán szoktak jelentkezni. (A 20-as számnak éppen sárga semmiféle értéke nincsen.)

A májmetely okából bekövetkeztető károsodás ellenében tehát a vevő alig védekezhetik másképpen biztosan, mintha az adásvévi szerződésben határozottan kiköti, hogy az ilyen természetű károk az eladót fogják terhelni, különben pedig oly nyáj, melynek némely egyedeiben őszszel a metelyes fertőzés már megállapítható, nem ajánlatos a megvételre s ha az alku az említett kikötéssel nem létesül, akkor tanácsosabb bevárni a tavaszt, amidőn a később metelykorban való hullás veszélye már nem fenyeget. —y.—

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

A keszthelyi gazdasági tanintézet ünnepe.	1413
Levélszekrény.	1420
Vegyesek.	1421
A keszthelyi ünnepély. — A magyar ipar fejlesztése. — Mészviz mint fertőtlenítő szer. — Legtöbb kedvezményes szerződések. — A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület.	1422
Kereskedelem, tőzsde.	1423
Budapesti gabonatőzsde. — Szeszület. — A központi vásárcsarnok árújegyzése a nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráról. — Allatvadások: Budapesti szurómarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	1424
Szerkesztői üzenetek.	1424

A keszthelyi ünnepély. A keszthelyi Georgikon megalapításának századéves évfordulója alkalmából e hó 12-én rendezett jubiláris ünnepélyre az OMGE. képviselőjében gróf *Desseffy* Aurél elnök és *Szilassy* Zoltán szerkesztő-titkár vesznek részt; *Forster* Géza igazgatót, közbejött betegsége gátolta a megjelenésben. A „*Köztelek*“ mai számát a Keszthelyen véghezmenő, nagyjelentőségű ünnepély méltóságára szenteltük.

A magyar ipar fejlesztése. Az országos iparegyesület üdvös mozgalmat indított, melynek célja a kereskedelemben forgalomba hozott s eddig kizárólag külföldről beszerzett iparezkek itthon való előállításának fokozatos keresztülvitele. Az iparegyesület akezőjához való csatlakozása felhívta a polgári és kereskedelmi testületet, a kereskedelmi csarnokot és az országos kereskedelmi és iparszövetkezetet, melyek készségesen jelentették ki hozzájárulásukat és elküldték képviselőiket az előkészítő értekezletre, mely e hó 10-én volt az országos iparegyesület ülésében. Az értekezlet egyelőre nem határozott a megindítandó akció irányelvei fölött, hanem a tanácskozás anyagának előkészítésére bizottságot küldött ki. Az így előkészített javaslatok fölött az előkészítő-bizottság legközelebb megkezdő tárgyalásait. Rokonszenvvel fogjuk figyelni a mozgalom fejlődését, mert úgy nemzetgazdasági mint szociális szempontból a magyar iparnak egészséges fejlesztését és tényleges előnyök tudjuk be, azt a törekvést pedig, hogy a magyar földön a magyar ipari készítmények kizorítsák az idegeneket, olyannak tartjuk, amelyet minden magyar embernek melegen pártolnia kell.

Mészviz mint fertőtlenítőszer. Közöltük a „*Köztelek*“ 79. számában *Gaal* Dénes urnak egy levelét, melyben a mézvizet sertésvész és Antrax ellen, mint hasznos gyógyszert, illetve mint preservatoriumot ajánlja. E cikk eredményeként több oldalról kérdezősködés érkezett *Gaal* Dénes urhoz, aki eljárásának ismertetése végett s egyúttal felelet gyanánt a tudakozódásokra, az alábbi sorok közlésére kért fel. „Az általam követett eljárás a következő. A szarvasmarhák részére, — amint május elején a melegebb napok bekövetkeznek, — minden itatókútnál egy, 4-5 akós hordót állítok fel. Ezeket megtöltöm vízzel; minden hordóba adok 8-10 liter oltott mézet, melyet jól felkeverek. A méz leszál a hordó fenekére, a víz azonban kristálytisztá marad. Az itatásnál minden héten kétszer, — egy veder meszes vizet, két veder tiszta kútvízzel vegyitek s ezt itatom. Ezt teszem egész nyáron keresztül s ez elegendő a vérnek tisztántartására s így a vérbetegségek elleni védekezésre.

A juhoknak minden héten egyszer a sóban adok be egy kávéskanálnyi, szárított, oltott pormeszet. A malacoknak ugyanilyen adagot darában adok; a nagyobbaknak s idősebbeknek belátás szerint többet.“ Részünkről ismételtén megjegyezzük, hogy a mézviz itatása teljesen ártalmatlan dolog lévén, készséggel közöltük a *Gaal* ur eljárását annál inkább, mivel e mögött számbaveendő tapasztalat áll, azonban az ismertetett eljárást pontos adatok híján tudományos megítélés tárgyává nem tehetjük.

Legtöbb kedvezményes szerződések. A Bulgária és Nagybritannia, valamint a Bulgária és Oroszország között kötött és ez évi július 24-én, illetve aug. 17-én életbe lépett kereskedelmi szerződésekben a Bulgária részéről angol, illetve orosz és Oroszország részéről bulgár származású árukra nézve nyújtott kedvezmények a Bulgáriával, valamint Oroszországgal fennálló kereskedelmi szerződések által számunkra biztosított legnagyobb kedvezmény alapján a Bulgáriába, illetve Oroszországba való bevitelnél a tőlünk származó árukra is kiterjedvén, a kereskedelemügyi miniszter közli közelebbi tájékozással a Bulgária által az angol és orosz, valamint az Oroszország által a bulgár származású árukra nézve engedélyezett ama vámmérsékléseket, amelyek a Bulgáriába és Oroszországba való kivitelünk tekintetében ránk nézve is érdekel birhatnak. A Bulgáriába való bevitelnél fizetendő vámok, illetve engedélyezett vámentességek: ócskavas és aczéll hulladék, nyersvas tömbökben 8 százalékos értékű, a következők 10 százalékos értékű alá esnek: zsákok, vörös kaviár, földolgozásra szolgáló nagy és kis nyersbőrök (száritva, szárazon és nyersen szóva), szortelenítve is, kender, fonalak és szövetek, aranyfűst és fonadékok (kanetillák), méz, vörösrudakban, lemezekben és lapokban, kőszén, vas- és aczéldarabokban, rudakban, lemezekben, lapokban, abroncsokban és pántokban, szegvas. A következők 12 százalékos értékű alá esnek: szörmeárúk, illatos vizek, friss, sózott, füstölt, szárított halak, fekete kaviár, késműves áruk stb., mint kések, ollók, villák, ajtó- és ablakpántok, horgok, függő és egyéb lakatok tartozékaikkal, megmunkálva és megmunkálatlanul, kausztikus és minden egyéb sziksó, hamuszir, mindennemű timsó, ammoniák, szalmiák, ammoniákszesz, kénsavas ammonium, rézgálic és vasgálic, kovácsolt vas és aczéllémezek csiszolva, zománcsozva, rezezeve, horganyozva vagy ónozva. Bádoglemezek, Nafta, nyers és tisztított petroleum 100 kgkint 1 frank vámm. Vámentesek ezek: Szamovárok és templomharangok. Pirszén. Gabonakivitelre szolgáló mindennemű zsákok. Mezőgazdasági és egyéb gépek (a vámtarifáról szóló 1885. évi január 8-iki bolgár törvény 4. cikke e) és j) pontjában, valamint az iparfejlesztésről szóló 1894. évi december 20-iki bolgár törvény 3. cikke b) pontjában foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg. Az Oroszországba való bevitelnél bolgár áruk után fizetendő vámok és azok részére engedélyezett vámentességek: Hus száritva és aszalva pudonkint 80 kopek. Tojás pudonkint 6 kopek. Rézsaolaj vámentes. Cserzőhéjak pudonkint 4 kopek. Ezenkívül megjegyzendő, hogy az angol-bolgár kereskedelmi szerződés szerint az épületanyagok közül csupán az épületfa esik Bulgáriában fogyasztási adó alá és a kőszén és pirszén mindennemű fogyasztási adó alul föl van mentve. Ugyane szerződésben megállapított továbbá, hogy a cukrozott kétszersült fogyasztási adója Bulgáriában 100 kgkint 10 franknál magasabb nem lehet.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesület f. hó 7-én tartotta igazgatóválasztmányi és rendkívüli közgyűlését, mely a nagyszámban megjelent tagok igen élénk érdeklődése mellett folyt le. Elnök dr. gróf *Almásy* Imre a gyűlés megnyitása után bemutatta *Kovács* Albert ujonnan választott ügy-

vezető-tükart; ki meleg szavakban köszönné meg a választmány előleges bizalmát, kijelenti, hogy legnagyobb odaadással igyekszik állását betölteni. Targyaltatott a gazdasági egyesület által az agrárszocializmus ügyében a vármegye törvényhatóságához intézendő emlékirat, mely már több előző gyűlésen megvitattatott. Az emlékirat behatóan foglalkozik az agrárszocializmus lényegével s ismerteti mindazon okokat és körülményeket, melyek miatt nálunk az, nemcsak hogy több helyen fellépett, de folytonos terjedésével oly állandó kérdéssé vált, melynek sikeres megoldása nehéz problémaként áll a magyar törvényhozás és társadalom előtt. Mind ezek vizsgálata után rámutat azon törvényhozási és társadalmi intézkedésekre, melyeket a veszedelmes jelenség megállítására ajánl. Az emlékirat csekély módosítások után egész terjedelmében elfogadtatott s a további intézkedések megtétele végett a törvényhatósági közgyűlés elébe terjesztetik.

A cs. kir. szab. déli vaspályatársaság új személydíjszabása. A kereskedelemügyi miniszter a cs. k. szab. déli vaspályatársaság által előterjesztett új személydíjszabást jóváhagyta, minek következtében az 1898. január 1-ével életbe lép. Az új személydíjszabás általában véve a m. kir. államvasutak vonalain érvényben álló zónadíjszabáshoz hasonló, csak hogy az államnak megtérítendő bélyeg és szállítási adóilletékekkel az egyes zónák felemelt tételeket foglalnak magukban. A szomszéd forgalomban itt is 3 zóna lett felállítva, a távolsági forgalomban ellenben az államvasutaktól eltérőleg nem 14, hanem 17 vonalszakasz. A zónadíjak nem az eddigi 2:3:4, hanem a m. a. v. zónadíj 5:8:13 arány alapul vétele mellett lettek megállapítva. A régi myriaméter rendszeren alapult és a jövő zónarendszeren alapuló viteldíjak nagyságának összehasonlítása éppen e rendszer különbözőségénél fogva nem eszközölhető, mindamellett a viteldíjak leszállítottak és e tekintetben elvül ki lett mondva, hogy az új viteldíjak lehetőleg a III. osztályban az eddigelő érvényben állott olesó menettérti jegyek árának felét legalább is kell, hogy képezzék. Ezenkívül tartalmaz az új díjszabás határozmányokat és díjtételeket a balatontavi furdődényre kiadásra kerülő mérsékelt áru menettérti jegyek, továbbá új bérletjegyekre vonatkozólag 20 egyszerű menetre a Bpest—Promontor—Székesfehérvári vonalat illetőleg további havi tanuló és munkás heti jegyeket illetőleg. Podgyász-szabadsúly nem engedélyeztetik, annak viteldíja a m. kir. államvasutakon fennálló podgyászdíjszabás 20%-al felemelt viteldíját képezi. Expressárúkért a podgyászra érvényes szállítási díjak kétszerese számítandó. Az alábbi táblázat mutatja az új személydíjszabás menetdíjait, összehasonlítva a m. kir. államvasutak menetdíjával.

Kilométer	Zona	M. kir. államvasutak						cs. és k. szab. déli vasut					
		gyorsvonat			személyvonat			gyorsvonat			személyvonat		
		III.	II.	I.	III.	II.	I.	III.	II.	I.	III.	II.	I.
1—10	I	—	—	—	10	15	30	—	—	—	12	18	36
11—15	2	—	—	—	15	22	40	—	—	—	18	26	48
16—20	3	—	—	—	20	30	50	—	—	—	24	36	60
21—25	I	30	50	75	25	40	60	36	60	90	30	48	72
26—40	II	60	100	159	50	80	120	72	120	180	60	96	144
41—55	III	90	150	225	75	120	180	108	180	270	90	144	216
56—70	IV	120	200	300	100	160	240	144	240	360	120	192	288
71—85	V	150	250	375	125	200	300	180	300	450	150	240	360
86—100	VI	180	300	450	150	240	370	216	360	540	180	288	432
101—115	VII	210	350	525	175	280	420	252	420	630	210	336	504
116—130	VIII	240	400	600	200	320	480	288	480	720	240	384	576
131—145	IX	270	450	675	225	360	540	324	540	810	270	432	648
146—160	X	300	500	750	250	400	600	360	600	900	300	480	720
161—175	XI	330	550	825	275	440	660	396	660	990	330	528	792
176—200	XII	360	600	900	300	480	720	432	720	1080	360	576	864
201—225	XIII	430	700	1050	350	540	810	516	840	1260	420	648	972
226—250	XIV	500	800	1200	400	600	900	600	960	1440	480	720	1080
251—300	XV	—	—	—	—	—	—	680	1080	1620	540	790	1190
301—350	XVI	—	—	—	—	—	—	760	1200	1800	600	860	1300
351—	XVII	—	—	—	—	—	—	840	1320	1980	660	930	1410

Nyilvános árverés. A bábómai m. kir. állami ménésbirtok tisztavérű simmenthali tehenészetéből származó 18 darab tenyészbika, 14 darab előhasi üsző és 1 darab tehén f. évi október hó 28-án d. u. 1 órakor a kis-bábómai majorban megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik. Az árverés napján előzetes bejelentésre kocsik fognak rendelkezésre állani az ácsi (m. á. v.) és a nagyigmándi (déli v.) vasutállomásokon. Az eladásra kerülő tenyészállatok pontos leírását kívánatra megküldi a bábómai m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

Díjkedvezmény buza- és rozsvetőmagszállítványokra a helyiérdekű vasutakon. A bácsbodrogyvármegyei, hegyes—feketehegyi—palánkai, karczag—tiszafeüredi, kisujszállás—dévaványa—gyomai; Kunszentmárton—szentesi, magyardélkeleti, mátrai, mezőtúr—turkevei, nagy-kikinda—nagybeckerekéi, pusztatényő—kunszt. mártoni, szeged—karlovali, temesvár—buziási, temesvár—lippa-radnai, temesvár—nagyszentmiklósi, versecz—kubini és zsebely—csákovár—bókai helyiérdekű vasutak vonalain mezőgazdasági célokra valamely közigazgatási hatóság, gazdasági egyesület, község vagy egyes gazdák címére teherárúkért szállítandó buza- és rozsvetőmag küldemények után a) kocsik- és fuvarlevelelnekint legalább 10000 kg. súlyért való díjizetés esetén 100 kg. és kilométerenkint 0.30 fillér egységtétel és 100 kgronkint 4 fillér kezelési illeték, b) kisebb mennyiségek feladása esetén pedig 0.60 fillér egységtétel és 100 kgronkint 8 fillér kezelési illeték alapján számítandó mérsékelt díjtételek nyerne alkalmazást. Ezen díjmérsékelt csak oly küldeményekre alkalmazható, melyeknél a vonatkozó fuvarlevelekhez a feladó részről a földművelésügyi m. kir. miniszterium megbízásából kiállított pecséttel és aláírással ellátott kellően kitöltött igazolvány csatolattik, melynek érvényessége a szövegben megnevezett m. kir. államvasutak, kir. szab. pécs—barcsi és bajai—zombor—ujvidéki h. é. vasutakon kívül a fentebb elősorolt h. é. vasutakra is kiterjesztetett. A kedvezmény f. é. november hó végeig érvényes rovatolás utján.

Külkereskedelmi forgalmunk 1897. augusztus havában. A m. kir. központi statisztikai hivatal kiadásában megjelenő „Statisztikai Havi Közlemények“ legutóbbi füzetében található adatok szerint Magyarországra folyó évi augusztus havában 3,370,350 mm. és 32,525 drb. áru hozatott be, a kivitel mennyisége pedig 3,973,407 métermézást és 578,109 darabot tett. Tavaly a megfelelő hónapban a behozatal mennyisége 2,728,611 mm. és 41,579 drb., a kivitel mennyisége pedig 4,660,978 mm. és 541,550 drb. volt, míg tehát a behozatal az idén volt sokkal nagyobb, kivitelünk csaknem 700 ezer métermézával kisebbedett. A behozatal nagy emelkedését főleg a XV. fő-

csoportnál (fa, szén és tőzeg) látható növekedés idézi elő, a kivitel csökkenése pedig jöfőformán kizárólag a gabonakivitelnek a szűk termés következtében beállott hanyatlására vezethető vissza. Az év első 8 hónapjának adatait vizsgálva, az idei behozatal mennyiségét 23,135,210 métermézával és 186,158 darabnak, a kivitel mennyiségét pedig 31,499,442 métermézával és 3,023,711 darabnak találjuk. Összehasonlítva ez adatokkal a múlt év megfelelő időszakára vonatkozó adatokat, mely időszakban a behozatal mennyisége 22,926,412 métermézást és 228,346 darabot, a kivitel mennyisége pedig 30,735,380 métermézást és 2,838,123 darabot tett, úgy találjuk, hogy a súly szerint kimutatott áruk forgalma mind a behozatalnál, mind a kivitelnél az idén volt nagyobb, s a darabszám szerint kimutatott áruknál is csak a behozatal csökkent, de az sem valami jelentékenyen. Azon áruk között, melyek a behozatal összegét gyarapították, első helyen a köszenet találjuk, melyből a folyó év első 8 hónapjában nem kevesebb mint 8,334,997 métermézával rugó mennyiséget hoztunk be. A behozatali áruk közül megemlítjük továbbá a nyers kávé (53,352 mm.), narancsot és citromot (135,758 mm.), finomított cukrot (223,418 mm.), búzát (467,031 mm.), kukoriczát (251,266 mm.), fejtelen rizst (390,192 mm.), hordósört (156,082 mm.), hordó bort (711,248 mm.), puha szálfákat és rönköket (315,440 mm.), keményfa dongákat (365,658 mm.), fűrészelt puha faárúkat (1,563,473 mm.), barnaszemet (869,833 mm.), pirszenet (1,672,663 mm.), nyers nehéz petroléumot (658,341 mm.), nyers vasat (132,622 mm.), rudvasat (152,986 mm.) stb., míg a kivitelben szereplő áruik közül a nyers cukor (423,532 mm.), finomított cukor (272,334 mm.), buza (2,751,310 mm.), rozs (1,054,792 mm.), árpa (1,636,421 mm.), zab (1,201,627 mm.), kukoricza (2,774,216 mm.), gabonaliszt (4,159,400 mm.), vágóökö (123,621 drb.), hizott sertés (116,027 darab), ígás-, kocsik- és hátszó (26,982 drb.), eleven szárnyas (2,553,068 drb.), tojás (266,454 mm.), hordóbor (409,978 mm.), tűzifa (516,586 mm.), puha szálfa és rönkök (349,734 mm.), keményfadonga (951,915 mm.), fűrészelt faaru I. r. keményfából (813,073 mm.), ugyanaz II. r. keményfából (374,090 mm.), ugyanaz puhafából (1,345,775 mm.), barnaszén (602,919 mm.), (asércz (2,934,993 mm.), és korpá (1,099,076 mm. említhetők.

Amerika gabonakészlete. A tőzsdék az utolsó időkben erősen befolyása alatt állottak azoknak az aggasztó híreknek, amelyek arról szözlottak, hogy Amerika tényleg nagymennyiségű, a spekuláció érdekében eltitkolt gabonakészletek fölött rendelkezik. A legújabban beérkezett jelentések szerint Amerika jelenlegi gabonakészlete a múlt évivel összehasonlítva, ezeket a számokat mutatja:

	1897.	1896.	külömbözet
	millió bushel		
buza . . .	15.5	45.6	-30.1
kukoricza . . .	27.9	13.9	+14
zab . . .	9.3	6.7	+2.6
árpa . . .	1	0.7	+0.3
rozs . . .	1.8	1.7	+0.1

Ezek szerint az a nagy terméshiány, amely a nyáron történt árfolyamemelkedés egyik főoka volt, kizárólag a búzára szoritkozik, azonban a többi gabonaneműekből sem rendelkezik távolról sem olyan készletekkel, amelyekkel az európai piacokon döntőleg léphetne fel.

Helyreigazítás. A „Köztelek“ 81. számában „Erdélyrészi komló“ czim alatt közölt cikkbe, az 1398. lapon az a sajtóhiba csuszott be, hogy a segesvári komlósárra közel 80 q komló gyűlt össze. Ezt a sajtóhibát a valószínűleg megfelelően úgy igazítjuk ki, hogy 80 q helyett 800 q olvasandó.

Dijkedvezmény a Budapesten rendezendő baromfiállítás alkalmából. Az országos baromfiállítás egyesület f. é. október hó 10-től 30-ig terjedő időben Budapesten baromfiállítást rendez, mely alkalmából az ezen kiállításra rendelt s a kiállítás tartamára kivételesen az említett küldemények elszámolására berendezett Rákos rendező-pályaudvar állomásra elszámolandó és szállítandó tárgyak és élő állatok után a m. kir. államvasutak összes vonalain a *kiállítási állatokra* érvényes kedvezmény lett engedélyezve a díjszámban meghatározott feltételek és módzatok mellett a f. é. november hó 27-ig terjedő érvényvel.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1897. október 9.

Az időjárás e hét folyamán lényeges fordulatot vett és erősen őszi jeleket öltött. A hét kezdetével nagybőnművi csapadék következett be, mely csekély megszakításokkal az egész héten át tartott; emellett a hőmérséklet is erősen csökkent és hűvös, hideg idők voltak, mely helyenként a fagyponthoz közel járt. A mezői munkálatok ennélfogva szüneteltek és a járhatatlan utak folytán a vidéki hozatalok is minimálisra szorítottak. A vizállás kedvező. Külföldön az időjárás szintén esős. Ami a külföldi piacok üzletmenetét illeti, ugy a hangulat szilárdabb ugyan, a forgalom azonban csak kevéssé javult és így továbbra is gyenge maradt. Amerikában a hozatalok állandóan nagyok és a látható készletek folyvást szaporodnak, a spekuláció azonban tartós szárazságról érkező hírek által ösztönözve, élénkebben vett részt az üzletben és az árak ca. 3 c emelkedtek. A hét végéig az irányzat valamivel esendesebb. Angliában a vevők tartózkodóak, az árak azonban változatlanok maradtak. Franciaországban a fogyasztás jobb vételkedvet tanúsított és szilárdabb hangulat mellett az áremelkedés előjeleket mutat. Liszt iránt is jobb volt az érdeklődés. A többi piacokon a viszonyok kellemes hangulat mellett alig változtak.

Nálunk az üzlet a hét folyamán szilárdra fordult, a forgalom megélénkült és kenyérmagvak tetemesen emelkedtek. Takarmányzsidók változatlanok.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza szilárd hangulatban indult ugyan, azonban ismét ellanyhult, mert a malmok valószínűleg a proponált üzemreprodukcióra való tekintettel továbbra is tartózkodóak maradtak. Az ez irányban tárgyalások azonban tudvalegőleg nem vezettek észlelő és minthogy időközben lényegesen javult amerikai jegyzések érkeztek, a kedvezőtlen időjárás pedig nagyobb hozatalok lehetőségét is kétségessé teszi, egyszerre rohamos szilárdulás következett be, melynél élénk vételkedv mellett árak fokozatosan 30 krral javultak. Jó minőségek ennél többel is emelkedtek. Külföldi buzáknak ugyancsak néhány nagyobb tétel kelt el és az őzforgalmat 150,000 mm., a hetihozatalokat 202,000 mm.-ra tesszük.

Rozs iránt csak gyenge volt az érdeklődés. A kínálat nem öltött ugyan nagyobb mérvet, a vételkedv azonban szintén korlátozott volt. Vevőként továbbra is csupán a helyi fogyasztás szerepelt és csak a hét vége felé volt a múlt heti jegyzéseknél valamivel több elérhető. Minőség szerint Budapest távolágában átlag 8.35-45 frt és helyben 8.50-55 frt érhető el minőség szerint. Gyengébb minőségek csak nehezen voltak értékesíthetőek.

Árpa (takarmány és hántolási célokra) lanyha. Gyárosok nagy készletek felett rendelkeznek és ennélfogva tartózkodóak, hízalóknak pedig alig van szükségletük. Minőség szerint 5.75-95 frtot jegyzünk helyben. Állomásokon átlag jó minőségek malatagyárosoknál, ugy mint a spekulációnál gyorsan találnak elhelyezést, megfelelő ajánlatok híján, azonban üzlet alig fejlődik; az export e héten tétlen maradt. A múlt heti jegyzések alig változtak és következőleg alakulnak: jobb déli vasut menti árak, ugy mint a buda-pécsi vonal mentől 8.—9.50 frt, felvidéki 6.50-7.50 frt, jobb tiszavidéki árú 6.—6.75 frt állomásokon átlag. **Zab** nagybőnműre középminőségekben érkezik, míg jobb fajtákban a kínálat gyengébb. A vételkedv korlátozott volt ugyan, az árak azonban tartózkodtak és szín és tisztaság szerint 6.—6.35 frt között váltakoznak ab Budapest.

Tengeri egészséges áruban 5-10 krral többet ért el a folyó határidő jegyzésének, míg alsóbbrendű árú 15-20 krral azon alul kelt el. A forgalom e héten is élénk volt és bécsi, esch és morva számlára ismét nagyobb mennyiségek vitettek el. Állomásokon átlag a kereslet lényegesen alább hagyott.

Olajmagvak: *Káposztarepce*ben e héten alig volt forgalom. Jegyzéseink 12.25-12.50 frt. *Bánóti repce* 12.—12.25 frt. *Gomborka* kb. 10.50-11.50 frt, *vadrepce* kb. 5.50-6.— frt, *lenmag* 10.75 frt jegyez.

Hüvelyesek: *Babban* a hangulat továbbra esendes; a kínálat új áruban elég jó, vételkedv azonban nincs és így az üzlet sem fejlődött. Ab Baja-Zombor 7.65 frtot, törpe babért Félégyházán 8.25 frtot, barna babot (dunamenti) 7.— frtot jegyzünk. *Köles* esendes 5.— frton jegyez helyben.

Napi jelentés 1897. Október 12.

Készbuza ma jól volt kinalva, a malmok elég jó vételkedvet mutattak és szilárd irányzatnál 15,000 mm.-át vásároltak, néhány krral magasabb árak mellett.

Eladott:

Tiszavidéki:	1350 mm. 79 kg. a 13.— frt 3 óra ó
	750 " 80 " " 13.— " "
	150 " 76 " " 12.50 " "
	200 " 76 " " 12.50 " "
	100 mm. 76 " " 12.50 frt " "
	500 " 77 " " 12.20 " vegyül
	100 " 75 " " 12.20 " 3 óra
	200 " 75 " " 12.30 " "
	100 " 75 " " 12.30 " "
	100 " 74 " " 12.35 " "
	200 " 75 " " 12.15 " "
	200 " 75 " " 12.15 " 3 óra
	100 " 75 " " 11.80 " "
	100 " 75 " " 12.— " "
	300 " 78 " " 12.80 " "
Pestvidéki:	100 " 77 " " 12.65 " 3 óra
	100 mm. 77 " " 12.65 " "
	150 " 76 " " 12.50 " "
	100 " 75 " " 12.30 " sárga
	350 " 75 " " 12.35 " 3 óra
Fehérmegyei:	950 " 76 " " 12.60 " "
	1200 " 75 " " 12.55 " "
	250 " 72 " " 11.75 " "
Mohácsi:	2800 " 77 " " 12.60 " "
Felső-Magyar:	100 " 79 " " 12.75 " "
Raktárúru:	1900 " 75 " " 12.20 " "

Készrozs ma tartott volt és 8.35-40 frtig ab itt és paritásban kelt el.

Árpa ab itt minőség szerint 5.50-6 frtig adattott el.

Tengeri az usancze ára szerint adattott el.

Zab tartott.

Határidők kezdetben lanyhán indultak, később megszilárdultak.

Következő kötések történetek.

	Kötetett.	Déli zárlat.
Őszi buza	12.10-12.15	12.14-16
Tavaszi buza	11.74-11.81	11.80-82
Őszi rozs	8.40-8.45	8.44-45
Tavaszi rozs	8.62-8.65	8.64-65
Tavaszi zab	6.30-6.32	6.32-34
Őszi zab	6.04	6.04-05
Okt. tengeri	4.45-4.50	4.45-50
Uj tengeri	4.13-4.11-4.15	4.15-16
Uj repce		11.50-60

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten lanyha irányzat uralkodott és a nagyobb kínálat valamint olesó kontingens nyers szeszárak folytán a szeszárak 25 krral olesóbban záródnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz a héten már élénkebben lett kinalva, de üzlet a magas árak folytán nem létesült, mert vevők még sokkal olesóbb árakat remélnek.

Galicziából e héten kínálat nem volt.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 17.75-18.— frt.

Bécsi jegyzés 18.20-18.30 frt kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 53.—53.13 frt adózott burgonyaszszért.

Trieszti jegyzés 9.88-10.— frt hektoliterenként 90% magyar kiviteli szeszért.

A kivitel e héten néhány tétel fiomított szesz vásárolt, mely Fiumén át tovább lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak közül: Kenyérmező, Arad, Baja, Losonc 50, a többiek 25, krral olesóbban jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 55.50-55.63 frt, élesztőszesz 55.50-55.63 frt, nyersszesz adózva 54.50-55.— frt, nyersszesz adózatlan 13.50-13.75 frt, denaturált szesz 18.—18.50 frt. Kontingens nyersszesz —.—.

Az árak 10,000 literfokkonként hordó nélkül budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráiról.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1897. október hó 9-éről. Forgalmunk mindinkább a téli cikkekre kezd szorítottani, melyről következőket jelenthetjük:

Gyümölcsfélék közül jelenleg a téli körték dominálnak, melyek 25-30 krért kelnek gkgként.

Zöldsgéfélek, mint karfiol, saláta, zöldbab most keresett cikket képez, beküldött készletek simán kelnek.

Burgonyaárak javultak, I. hópehely 2 frt 50 kr, róza 2 frt 20 krért helyeztetett el mm.-ként.

Tisztított baromfi keresett, hizott kacskákért 60 krt értünk el gkgint.

Vadfelek közül különösen öz keresett, szarvas és vaddisznó is tartja árat.

Tisztított malacok kelendők, gkgja minőség szerint 70-80 kr.

Vajban élénk a forgalom, ismert jegyű theavajunk gkgint 120-140 krt jegyez. Turó 20-22 kr.

Tekintve a forgalom folytonos emelkedését a téli idényben, ugyszintén azon körülményt, hogy vidékről a husfélék és tisztított baromfi is aggodalom nélkül felküldhetők, beküldőinket felhívjuk, különösen a jól hizalt baromfi, vadfelek, borju- és sertésus, tojás, turó és vaj, ugyszintén téli gyümölcsöket is az itteni piacra felküldeni.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1897. okt. 11-én.)

Hus. Marhahús hátulja I. oszt. 1 q frt 54-56, II. oszt. 48-52, III. oszt. 44-46, eleje I. oszt. 44-48, II. oszt. 42-46, III. oszt. 40-45, borjúhús hátulja I. oszt. 70-70, II. oszt. 60-66, eleje I. oszt. 60-65, II. oszt. 60-60, birkahús hátulja I. oszt. 42-44, II. oszt. 40-40, eleje I. oszt. 38-40, II. oszt. 36-36, bárány eleje 1 db 1.—1.—, hátulja 1.30-1.40, sertésus magyar szalonnával elsőrendű 1 q 57-59.0, vidéki —, szalonna nélkül elsőrendű 62-64, vidéki —, sertésus pörkölt —, sertésus szeb szalonnával 56-57, szalonna nélkül 60-62, sertésus füstölt magyar —, idegen (vidéki) —, sonka nyers 1 kg. 72-72, füstölt belf. csonttal —, csont nélkül 0.90-0.90, sonka füstölt külf. csont nélkül 0.85-0.85, szalonna sózott 1 q 54.5-56.5, füstölt 59-61.0, sertészsir hordóval 59.5-60.0, hordó nélkül 57.5-58.0, kolbász nyers 1 kg. —, füstölt 60-60, szalámi belföldi 150-170, külföldi —, malacz szopós élő 1 db —, tisztított 60-80.

Baromfi. a) Élő. Tyuk 1 pár frt 1.20-1.20 csirke 0.60-1.30, kappan hizott 1.10-1.30, sovány 0.—0.—, réce hizott 1.30-2.30, sovány 0.90-1.30, lud hizott 3.—6.—, sovány 1.80-3.—, pulyka hizott 2.20-3.80, sovány 2.—3.60. b) Tisztított. Tyuk 1 db frt —, 1 kg. 0.—0.—, csirke 1 db 0.30-0.60, 1 kg. —, kappan hizott 1 db 0.60-1.20, 1 kg. —, réce hizott 1 db 0.90-1.50, 1 kg. —, félkövér 1 db 0.40-0.90, lud hizott 1 db 2.50-3, 1 kg. 0.55-0.60, félkövér 1 db 1.20-2.—, 1 kg. —, pulyka hizott 1 db 1.80-2.—, 1 kg. —, félkövér 1 db 1.20-1.20, 1 kg. —, ludmáj 1 db 30-1.—, 1 kg. 1.—1.40, ludzsir 1 kg. 70-0.80, idej liba 1 db —.—.

Hal. Élő. Harcsa 1 kg. frt 0.60-0.60, csuka 0.90-1.05, ponty (dunai) 0.30-0.70, süllő —.—, kecsge —.—, márna 0.60-0.80, czompó 0.40-0.60, angolna 0.80-1.20, apró kevert 0.40-0.60, lazac —, pisztráng —.—.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0.08-0.09, lefőltöltött 0.05-0.07, tejszín 0.20-0.20, tejföl 0.28-0.35, tehénvaj (tea) 1 kg. 0.80-1.10, I. rendű 0.78-0.95, II. r. 0.50-0.75, olvasztott —.—, Margarin I. rendű —.—, II. rendű 0.—0.—, tehénturó 0.10-0.22, juhturó 52-56, liptói 0.56-0.80, juhsajt 0.80-80, emmenthali sajt 0.90-1.20, groji sajt 0.68-0.74.

Liszt és kenyérmű. Fehér kenyér 1 kg. frt 0.18-0.18, barna kenyér 0.15-0.15, rozskenyér 0.10-0.10. Buzaliszt 00 sz. 1 q —.—, 0 —.—, 1 —.—, 2 —.—, 3 —.—, 4 —.—, 5 —.—.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 34.—37.0 II. oszt. (1440 db.) 26-30.50, meszes —, orosz tojás 100 db. —.—, tea tojás 2.80-3.—, törött tojás —.—.

Hüvelyesek. Lencse magyar 1 q frt 7-12 stokerai 27-27, borsó héjas magyar 7.5-14.—, koptatott magyar —.—, külföldi 13-22, bab fehér apró 7-10, nagy 6-10, szines 8-13.

Zöldsgé. Sárgarépa 100 kötés frt 3.50-6.—, 1 q 2.5-3.0, Petrezselem 100 kötés 3.50-6.—, 1 q 0.0-0.0, zeller 100 drb 1.20-2.00, karalábé 0.8-1.2, vöröshagyma 100 köt. 4.50-10.—, 1 q 2.25-5.50, fohagyma 100 köt. 12-20, 1 q 10.0-12.0, vörösrépa 100 drb 0.30-0.80, fehérrepa —, fejeskáposzta 3.5-5.0, kelkáposzta 100 db 1.00-2.0, vörös káposzta 3.0-5.—, fejjesaláta 1.—1.80, kötött saláta —.—, burgonya, róza 1 q 2.—2.10, sárga 2.10-2.70, külföldi —.—, fekete retek 100 drb 0.30-1.80, uborka nagy salátának 100 db 3.—3.50, savanyítani való 100 db 0.80-1.20, savanyított 0.9-1.0, zöld paprika 0.25-0.4, tők főz 8.0-15, zöldbab 0.14-0.16, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. —, fejtett 1 lit. —, tengeri 100 cső 0.60-0.80 karfiol 100 db 5.0-15, paradicsom 1 kg. 0.06-0.12, spárga —.—, torma 100 db 10-12.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt 12-20, közönséges alma 5-12, fajkörte 12-20, közönséges körte 7-9, szilva magvaváló 0'09-0'12, vörös —, aszalt —, cseresznye faj —, közönséges —, meggy faj —, közönséges —, ringló —, barack kajszin —, ősz 20-70, dinnye görög nagy 100 drb 15-20, kicsi 6-10, sárga faj 5-10, 1 kg. közönséges —, szőlő 1 kg. 0.14-0.20, csemege 25-38, dió (faj papírhéjú) 20-50, közönséges 14-20, mogyoró 28-56, gesztenye magyar 10-14, olasz 18-20, narancs messinai 100 drb —, pugliai 4-4, mandarin 0-0, citrom 1'50-2'50, füge, hordós 1 q —, koszaros 18-20, datolya —, Mazsolaszőlő 40-65, egres 1 lit. 0-0 kr, eper 1 kg —0-

Fűszerek és italok. Paprika I. rendű 1 q. frt 35-52, II. rendű 18-30, csöves 30-35, (száritott) —, köménymag —, borsókamag —, mák 1 q. frt 18-26, méz csurgatott 0'30-0'32, sejtékben 1 kg. 0-0, szappan szin —, közönséges —, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0'40-0'60, vörös asztali palackban 0'55-0'85, házi pálinka palackban 0-0'00, ásványvíz palackban

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1897. okt. 12. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott községekben 210 székér réti széna, 123 székér muhar, 38 zsupszalma, 16 székér alomszalma, — székér takarmányszalma, — székér tengeriszár 3 székér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, koles sio.) 300 zsák szecska. A forgalom élénk. Árak q-knt a következők: réti széna 240-290 muhar u 220-270, zsupszalma 160-180, alomszalma 130-150, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányszalma —, tengeriszár —, luczerna —, —, sarju —, szalmaszecska, 200-240, széna —, uj —, zabosbüköny 210-260. Összes kocsiszám 393, súly 321450 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Október hó 12-én. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhajtott: 216 drb belföldi, — db galicziai, — drb tiroli, 138 db növendék élő borju, — db élő bárány; — drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 117 drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltött bárány, — drb élő kecske.

A vásár élénk lefolyású volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi — frt, kivételesen — frt, dbonkint, 44-54 frt, kivételesen 52 frt sulyra, növendék borju — frt, kivételesen — frt, dbonkint, 21-23 frt sulyra. Öltött borju: belföldi —, kiv. —, tiroli — frt, galicziai — frt, növendék borju — frt, dbonkint, öltött bárány — frt, bécsi 73-80 frt sulyra. Élő bárány — frt, kivételesen 0- frt páronkint. Élő kecske — frt páronkint. Hízalt ürü —.

Budapesti juhvásár. 1897. október hó 11-én. (A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtott: Belföldi hízalt ürü 1547, feljavított juh 368, kisorolt kos 30, kiverő juh 109, bárány —, kecske 41, szerbiai 692, angol keresztetés 100, romániai — durvaszörü — db.

Birkavásár lassu lefolyású volt. Árak a következők: Belföldi hízalt ürü — frt páronkint, 19-22 frt, kivételesen 23 frt sulyra, feljavított juhok —0-13'0, kiv. 0 frt páronkint, —0, kiv. — frt sulyra, kisorolt kosok 12-24, kiv. — frt páronkint, —, kiv. — frt sulyra, kiverő juhok 8'0-10, bárány —, kecske 12-13, szerbiai 11-14, angol keresztetés —20, romániai —, durvaszörü —0- frt páronkint.

Bécsi vágómarhavásár. 1897. okt. 11. A bécsi marha- és huspénztár jelentése.

Összes felhajtás 3746 db. Ebből magyar 2453 db, galicziai 226 db, bukovinai 188, németországi 879 db, hízott 1856 db, legelő 719 db, fiatal 1171 db, ökor 2635 db, bika 556 db, tehén 455 db, bivaly 106 db.

A szombati veztegvásárra 243 db hajtattott fel. Az összes minőség felett az érdeklődés élénk volt, úgy hogy az árak 100 kiló után 2-3 frttal emelkedtek. Az összes állatok már a déli órákban értékesítve lettek.

Árak: prima magyar 39-41, — (—) frt, szekunda 36-38 frt, tertia 32-35 frt. Galicziai prima 39-40, — (44-—) frt, szekunda 36-38 frt, tertia 33-35 frt. Német prima 41-43'50 (44-—), szekunda 38-40, tertia 34-37 frt. Konzervörök: 24-32 — é. s., rosszabb minőségű — frt é. s. Bika 24-35, — (—) frt é. s., tehén 25-36 frt é. s., bivaly 20-28 — frt é. s. (Kizárólagosan élő súlyra minden % levonás nélkül történek. Az értékesítésben kifizetett árak jobb értelmezendők, hogy egy és ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg-jaért p. o. 40 krt, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások: Magyar hízó ökrök. Eladók:

	Ár	Ár
Blau testvérek, Temesvár	41	39
Dreher Antal, Schmecht	36	—
Gyárészvénnyársaság, Arad	38	35
Gwodaczow Wasa Versecz	32	29
Hacker M., Sopron	32 1/2	29 1/2
Lederer és Kálmán, Budapest	41	40 1/2
Moskoritz Ad., Nagyvárad	41	39
Neumann testvérek, Arad	38 1/2	34 1/2
Schwartz M., Mátészalka	40	38
Talián György, Spitz	27	25
Weisz M. & fia, Munkács	40	38

Erdélyi hízó ökrök. Eladók:

Farkas & Mendl, Szászrégen	39	38
Farkas & Illyés, Marosvásárhely	38	—

Német hízó ökrök. Eladók:

Beimel és Basch, Versecz	42	40
Blau testvérek, Temesvár	43 1/2	41 1/2
Deutsch testv., Brünn	42	40
Dreher Antal, Schmecht	33	30
Farkas és Illés, M. Váshely	41	—
Gyár-észv. társaság, Arad	41	39 1/2
Hacker Miksa, Sopron	41	40
Holzer Károly, Floridsdorf	34	30
Józsefvárosi spirituszfinomító-gyár, Temesvár	43 1/2	40 1/2
Neumann testvérek, Arad	42	40
Lederer & Kálmán, Nagyvárad	43 1/2	40 1/2
Schnabl H., Ung-Brod	27	—
Voith Gergely, Dees	43	40
Winterstern Carl, Göding	34 1/2	—

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott veztegvásár ezen a szombaton tartassék meg. A veztegvásárra felhajtandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy rendelkezésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárolt megyék közül a következő vármegyék vannak tudóvész és száj- és körömfájás miatt zár alá helyezve, és csakis ezen vármegyékből nem hajtathók fel állatok a vásárra és pedig: 1. Tudóvész miatt a következő megyék: Arva, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trencsén, továbbá Pozsony sz. kir. városból. 2. Száj- és körömfájás miatt a következő megyék: Alsó-Fehér, Arad, Békés, Hunyad, Nógrád, Torda-Aranyos, továbbá Arad, Debreczen, Kolozsvár és Szeged sz. kir. városok.

Horvátországból száj- és körömfájás miatt Zágráb és ennek jársai.

Az itt elő nem sorolt vármegyékből az ismeretes feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a veztegvásárra.

Bécsi sertésvásár. 1897. okt. 8-án. (Schleiffel der és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtás: 3398 lengyel, 44 bakonyi sertés. Az üzlet lanyha. Ára kilónként élő súlyban fogyasztási adó nélkül: prima 49-50'50 kr, kivételesen 51 kr, közepes 43-48'50 kr, sülde 36-45 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1897. okt. 7-én. Felhozott: 3300 borju, 1942 élő sertés, 919 kizsigerelt sertés, 620 kizsigerelt juh, 55 bárány.

A borjuvásáron az árak élénk érdeklődés mellett 2-4 krral emelkedtek. Kizsigerelt sertések változatlan árbán maradtak.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 50-54 kr., prima 56-60 kr., primissima 62-66 kr., élő borju 36-44 kr., prima 46-50 kr., primissima 52-54 (—) kr., fiatal sertés 34-43 kr., kizsigerelt sertés nehéz 54-57 kr., sülde 44-54 kr., kizsigerelt juh 24-36 kr., bárány páronként —0 kr.

Bécsi juhvásár. 1897. október 7-én. Felhajtás 2339 db juh.

Az árak változatlanul maradtak. Árak: export juh páronként 18-20, —, rączka —, selejtes juh 10-16 — frt.

Szerkesztői üzenetek.

S. D. urnak Simontoraya. B. levelét építészeti szakértőnkhez tettük át, amennyiben megfelelő tervrajzunk nincsen készletben. A nyerendő feleletet a „Köztelek” leveles szekrényében fogjuk közölni.

P. Gy. urnak Csegöld. Nyers faecáltrágyát árusít a „Magyar Tőzeg- és Mütrágyaipar Részvénytársaság” (Budapest, VI. Andrassy-ut 30.). Az u. n. nyers faecáltrágyát Lősoncz város tőzegtonna rendszerre berendezett árnyékszékeinek kezelésénél nyeri a r.-társaság. A nyers faecáltrágya nem egyéb, mint tőzeggel kezelt és szénssavval kevert emberi ürülék. A faecáltrágyát csakis egész waggonrakományal lehet venni, azaz legkevesebbet 100 mmázst, amelynek ára a lősonczy vasúti állomáson waggonba rakva 50 frt. Kivánatra árjegyzéket készsággel küld a r.-társaság igazgatósága.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Daranyi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás.

Szőlőtrágya-

Kompozíciót

és szőlők alá való mindennemű

mütrágyákat

elismert kitünő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA”
mütrágya, kénsav és vegyi-ipar
részvénytársaság.

Budapest,
Váci-körut 21.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

T. cz.

Szükségletünk **jól sikerült vetőmagvakban,** mint herefajok, mák-, baltaczim-, repeze-, len-, gomborka- és takarmányfűmagvakban **jelentékeny.** Kérjük a t. cz. gazdaközönséget ezekből czimünkre **hú mintákat** küldeni, melyekre előnyös ajánlattal készsággel szolgálunk.
Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

KÖSZÉN

összes gazdasági ipari és házi czélokra

legkitünőbb minőségben legjutányosabban kapható

RADNAY KÁROLY

köszén-nagykereskedőnél,
Budapest, Váci-körút 80. sz.

A cs. és kir. szab. Hitelintézet közzén-osztályának vezérképviselője.

Tokodi, Dorogi és Ebszöny- annavölgyi szén,
Osztrai gyári, dió-, koczka és darabos,
2-szer mosott ostrai Henrikaknai kovácsszén, porosz, szalonszén,
coaks, szobafűtésre és épületek szárítására,

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI Géza gróf. Alelnök: CSÁVOSSY Béla.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY Géza gróf., BUJANOVICS SÁNDOR, DESSEVEFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL,
RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY ZOLTAN, SZÓNYI ZSIGMOND,
TELEKI SÁNDOR gróf.

Vezérigazgató: SZÓNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmáseleséget

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszáradnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlatot terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestén, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek. 3019

112.111/97. szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének kezelése alá tartozó szeged-karlovai h. e. vasut Szerb-Keresztur, Török-Kanizsa-Jozsefova, Tisza-Szt.-Miklós, Padó és Bocvár állomásokkal, továbbá Ó és Új-Szt.-Iván, Gyála, Szanád és Csóka rakodó állomásokkal, végül Eszter-major megálló rakodóhelyével f. évi szeptember hó 29-én a nyilvános forgalomnak átadott.

Valamennyi állomás és rakodó állomás az összes, Eszter-major megálló-rakodóhely pedig a személy-podgyász és kocsiakomátya, teherára forgalomra van berendezve.

Budapestén, 1897. évi szeptember hó 29-én.

Az igazgatóság.

Budapest-szt.-lőrinczi-szemét-szállító-vasut igazgatósága.
BUDAPEST, IX. KÜLSŐ-ÜLLŐUT

Ajánlunk, utcza- és házi szemétből készült

TRÁGYÁT.

Pöcegödör-tartalommal komposztirozva (tartalomdusabb az istállótrágyánál.) Az utcza- és házi szemétből készült trágya vegyi tartalma az országos m. kir. chemiai intézet hivatalos analysise szerint a következők:

Az általunk vett és itt megvizsgált szemét minták következő tartalommal bírnak.

S z á m	V i z e %	Phosphorsav (P ₂ O ₅) %	K á l i (K ₂ O) %	Nitrogén %
I.	30.37	0.60	0.60	0.63
II.	33.77	0.73	0.75	0.53
III.	25.36	0.53	0.66	0.44
IV.	40.37	0.37	0.21	0.24
V.	29.16	0.67	0.60	0.45
VI.	23.55	0.39	0.60	0.35
VII.	23.51	0.47	0.56	0.35
VIII.	20.01	0.58	0.57	0.49
IX.	39.12	0.60	0.39	0.39
X.	28.61	0.57	0.56	0.44
á t l a g b a n	29.38	0.55	0.55	0.43

Elemezte; dr. KÖNYÖKI ALAJOS s. k., dr. LIEBERMANN L. s. k. kir. tanácsos, igazgató.

A fent körülírt wagonokint 100 méterháza 4486

50 kilométer távolságra 14 frt.

50—100 kilométer távolságra 16 frt.

Szállítunk bérmentve, a M. A. V. vonalain 30 waggonból álló vonattal.

Budapest-szt.-lőrinczi-szemét-szállító-vasut igazgatósága.

Üzletvezető kerestetik

mielőbbi belépésre a

„Kassai tejesarnok szövetkezetéhez“

Megkivántatik 1500 frt óvadék, a tejkezelés, feldolgozás, zsirtartalom szerint vizsgálat és értékesítés minden módjában való otthonosság, erős üzleti szellem, a számvitel és könyvvitelben való teljes jártasság. Javadalmazás: 1000 frt készpénz, szabad lakás, fűtés, világítás, a tej tiszta értékesítéséből bizonyos perzent. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt folyamodványok

báró Schell Gyula ezimére Nagy-Idára

(Kassa mellett) intézendők.

4467

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Árverési hirdetmény.

A bábolnai m. kir. állami ménesbirtok tisztavérű simmenthali tehenészetéből származó

18 darab tenyészbika,
14 darab előhasi üsző
és 1 darab tehén

f. évi október hó 28-án d. u. 1 órakor

a kis-bábolnai majorban megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik.

Az árverés napján előzetes bejelentésre kocsi fogtak rendelkezésre állani az ácsi (m. á. v.) és a nagy-igmándi (déli v.) vasut-állomásokon.

Az eladásra kerülő tenyészállatok pontos leírása kívánatra megküldetik.

Posta- és távirida-állomás: Bábolna pusztja.

Bábolna, 1897. szeptember hó 28-án.

A bábolnai m. kir. áll. ménesbirtok igazgatósága.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

4517

HIRDETMÉNY.

Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett csász. és kir. közös hadseregbeli és magy. kir. honvédsapatok élelem-szükségeiteinek közös biztosítása iránt.

A t á r g y a l á s t a r t a t i k															
mely napon	mely állomás és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel	mely csapat számára	mely időtartamra		A következő katonai élelem-szükségekre nézve						Kézvényelési határidő		
					metől	meddig	napokért cire		évenként		Bánatpénz		kenyér	takarmányra	
						kenyér	zab	rozs	zab	a következő cikkekre					
						840	4200	métermázsza		kenyér	zab				
						grammal				forint					
						adag									
1897. október hó 21-én, délelőtti 10 órakor	A cs. és kir. 5. hadtest hadbiztosságánál Pozsonyban	Trencsén	—	cs. és kir. hadsereg	1898. évi január hó 1-től	1898. évi szeptember hó 30-ig.	1. Helyőrségi csapatok, intézetek, elszigeteltek és honvédsapatok számára						Nyar folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőben átauepődő.	Előlegesen öt napra a csapat számára; a takarmány saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is.	
		Pozsony	—	m. kir. honvédség			738	16	1950	245	1350	100			
		Trencsén	—				—	51	—	780	—	230			
		Sopron	—				430	19	1140	290	400	90			
		Nagy-Kanizsa	Kis-Kanizsa	cs. és kir. hadsereg			2450	—	7340	—	2700	—			
		Kőszeg	—	cs. és kir. honvédség			400	23	1060	352	500	150			
		Sopron	—				590	165	1770	2530	600	900			
		Nagy-Kanizsa	—				400	23	1060	380	450	100			
		Kőszeg	—				400	18	1060	280	420	75			
							160	8	425	125	175	40			
		Mint fent		Trencsén			—	cs. és kir. hadsereg és m. kir. honvédség	2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságoltak, tartalékosok, póttartalékosok és hovádek számára, egészben körülbelül:						A takarmányra nézve a kézvényelési határidő azon állomásokban, melyekben a helyviszonyok és a csapat értéke megkívánja, 10 egész 15 napra meg-hosszabbítandó azon esetekben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnkint a csapat- és a területi hadbiztosság közt egyrészt, másrészt a szállítóval egyetértéssel lennie elrendelve.
Sopron	—			20800	—	—	—		—	—					
Nagy-Kanizsa	—			1300	—	—	—		—	—					
Minden fentebbi állomásokban	—			800	—	—	—		—	—					
3. Átvonulások. Az átvonulásra való élelmi cikkek szállítására a fentemlített állomásokra az ajánlatok a cs. és kir. hadsereg, illetve m. kir. honvédség szükséglete részére előkészített feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.															

Észrevétel.

A) A tartalék-készlet **harmincznap**, az egyes állományra számított folyó szükséglet mennyiségben iratik elő. Orlési akadályoknál a hadtest-hadbiztoság kivételesen megengedi a bérlőnek, hogy 5—10 napi liszt-szükséglet egyenértékét ideiglenesen liszt helyett kenyérnek való gabona alakjában tartsa készletben.

B) Azon ajánlatnyerő, a ki Trencsénben a kenyéret szállítja, köteles esetleg a trencsén-templaci cs. és kir. katonafürdő-intézet legénységének körülbelül 65 adagnyi napi kenyérszükségletét az 1898-iki fűrdőidény alatt a haszonbéri áron Trencsénben előállítani.

C) A cs. és kir. hadsereg katonai közigazgatása határozottan fentartja magának a netán rendelkezésre álló saját készleteit a közlekedési vonalokon fekvő állomásokban használatba vétetni.

D) A kenyér mindig a szükségleti állomáson előállítandó, ahol egyszersmind a rozsliszt tartalékkészlete is elhelyezendő.

E) A bérlő köteles zabraktárában a próbarostálásra teljesen alkalmas és jó állapotban levő szelőstát tartani.

F) Sopronban a vállalkozó köteles az elfogadott árért a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban vagy pedig egy gyalog-hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. A nagykanizsai állomáson az 5. sz. lószorozási bizottság szükséglete, mely előre meg nem határozható és a hirdetményben csak általánosan vétetett fel, a vállalkozó által az elfogadott árért szállítandó.

G) A katonakenyér tiszta rozslisztből, 1400 grammos cipóban készíthető és a csapatoknak átadandó. A katonakenyérhez a sütő liszt egy métermázsájára, azaz 101 drb. 1400 grammos kenyérhez a helyben szokásos minőségű sóból 1 kilogramm keverendő. A kenyércipó 1600 grammal mérendő ki tésztaban, és 1400 grammal kisütendő.

H) A mozgósítás esetére vonatkozó külön határozványok szállítási feltételek füzete XXIV. cikkében foglaltatnak.

1. A császári és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédségek fent kimutatott elemi szükségleteinek közös biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jöhittelének bizonyult, vagy a tárgyaló-bizottság előtt vállalatképesnek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességét és erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egylet által kiállított bizonyítványon igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. A bizonyítványokban igazolandó vállalatképeség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által, a tárgyalást megelőző napig mint „bizalmas és sürgős” a tárgyaló bizottságoknak beküldendők. Az elkérés következményeit minden körülmények között a fél viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előirt bántépénzzel együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon **legkésőbb délelőtti 10**, Sopronban 11 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniök, későbbben érkező vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel írott ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletesebb feltételek a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükségletére nézve Pozsonyban és Sopronban 1897. évi szeptember hó 1-én, és a m. kir. honvédségek szükségletére nézve Székesfehérváron és Pozsonyban 1897. évi

szeptember hó 1-én keltezett két-két összehangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltatnak, és a pozsonyi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál; a honvédséget, illetőleg a m. kir. pozsonyi IV-ik és székesfehérvári V-ik Honvéd kerületi parancsnokságnál, valamint a fent idézett állomásokon levő honvélfelügyelők és csapatoknál naponta délelőtti 9 órától 12 óráig betekintheők. Különben az előirt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (árkúsonként 4 krajczárért) mindenki által megkapható. A m. kir. honvédség részére való szállításokról szóló nyomtatott feltételi füzetek az összes honvédkerületi-, gyalog-ezred vagy zászlóalj-, valamint huszár-ezred vagy osztályparancsnokságoknál, füzetenként 8 krajczárért megvehetőek.

6. A községek bántépénz vagy óvadék letételétől fel vannak mentve s ezek, valamint a mezőgazdasági egyesületek és a termelők, a katonai elemi szükségleteknek ezennel kihirdetett szállítására különösen figyelmeztetnek.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon vállalatokra, a melyet saját-termelésükkel teljesíteni képesek, óvadék letétele alól szintén fel vannak mentve.

Termelők, mezőgazdasági egyesületek és termelők ajánlatai, — a kenyér szállítását, illetőleg a sütőiparosok ajánlatai is — egyenlő árak mellett, más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a cs. és kir. hadsereg szükségleteit illetőleg a feltételi füzet XVII-ik, a m. kir. honvédség szükségleteit illetőleg a szállítási feltételek füzetének XV-ik cikkelyében meghatározott kereten belül tételnek és ha együtt véve egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. — Nem egynemű cikkeknek az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kiűntetendő.

8. A cikkek kiszolgáltatásának a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie.

Az élelemszükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe (Concurrenzorte) való elfuvarozására nézve a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükséglete iránt előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

Ha az elfuvarozásn többen egyenlő árak mellett ajánlkoznának, akkor ezek közül az, ki az illető cikkeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Azon ajánlattevő, ki közös állomásokon való terményszükségletek szállítására csak olyképpen is tett ajánlatot, hogy N. állomás szükségleteinek szállítását elvállalja a nélkül, hogy ajánlatában határozottan kiemelte volna, hogy a közös hadsereg és a m. kir. honvédség szükségleteire tesz ajánlatot, a m. kir. honvédséggel szemben ajánlatával mindaddig kötelezve marad, míg ettől jóváhagyó vagy elutasító határozatot nem nyert, tekintet nélkül arra, hogy a közös hadsereg az ajánlatot felfogadta e vagy nem.

Határozottan kiemeltetik, hogy a szállításnyertes ajánlattevőnek értesítése a m. kir. honvéd kerületi parancsnokságok által, csupán az ajánlatnak a honvédség szükségletére vonatkozó részére szól és hogy a közös hadsereg szükségletére vonatkozó rész tárgyában, szállításnyertes az értesítést külön az 5. hadtest hadbiztoságától veendő.

10. Az ajánlkozók a hadsereg, illetőleg a honvédigazgatás irányában ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvénycikk 314. és 315. §§-aiban — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartásáról.

11. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.

12. A szállítási feltételek füzetében foglalt betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Kelt Pozsonyban, 1897. évi szeptember hó 1-én.

A közös tárgyaló-bizottságtól.

Ajánlati minta.

50 kros
bélyeg

Én alulírt az 1897. évi szeptember hó 1-én, 3896. szám alatt kelt hirdetmény alatt kelt hirdetmény alapján ezen ajánlatomnál fogva kötelezem magamat, az N állomáson s az ahhoz tartozó helyiségeken szükséges:

a kenyérnek 840 grammos (1400 grammos cipókban) adagját kr. azaz krajczárért

a zabnak 4200 grammos adagját kr., azaz krajczárért

az 189 évi 1-től 189 évi hó végeig terjedő időtartamra szállítani, az átvonulók elemi szükségleteit a cs. és kir. közös hadsereg és m. kir. honvédségbeli csapatok részére, az előkészített feltételi füzet IV. cikkelye értelmében kiszolgáltatni.

Ezen ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csatolt elismervény szerint a pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló nevezetesen összesen forint bántépénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, legkésőbb 14 nappal az erről vett hivatalos értesítés után bántépénzemet a 10 százaléknyi óvadék összege kiegészíteni s ha ezt elmulasztanám, a hadsereg, illetőleg a honvédigazgatást feljogosítom hogy ezen kiegészítést a szállítási keresmény visszatartásával eszközölje.

Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken felül, magamat a tárgyalásra előkészített 1897. évi szeptember hó 1-én keltezett szállítási feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem.

Az N nek N-ben kelt ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és a vállalatképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldetni.

Kelt N ben, 189 hó -én.

N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)

Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó:

„Ajánlat az 189 -án kihirdetett s 189 -én tartandó tárgyaláshoz.”

A letéteményezett bántépénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiirandó.

HIRDETMÉNY.

Mindazon feltételek fentartása mellett, a melyek a Pozsonyban 1897. évi szeptember hó 1-ső napján kelt 3896 A. sz. hirdetményben felhozattak, a további bérleti tárgyalások az alanti táblázatban meghatározott napokon meg fognak tartatni.

A tárgyalás tartatik										Kézvnyelési határidő													
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekkkel	mely csapat számára	mely időtartamra		A következő katonai élelem-szükségletekre nézve																
					metől	meddig	napenként circa		évenként		Bánatpénz		kenyér	takarmányra									
						kenyér	adagokként	rozsa	zab	a következő cikkekre													
						840	4200	métermázsa		kenyér	zab												
						grammal				forint													
						a d a g																	
1897. évi október hó 21-én, délelőtti 10 órakor																							
Cs. és kir. 5 hadtest hadbiztosságánál Pozsonyban																							
		N.-szombat		—		1898. január 1-től		667		167		1770		2560		1200		900					
		Bazin		Modor vagy Czajla		1897. évi november 1-től		168		158		450		2420		300		850					
		Cs.-Somorja		—		1898. január 1-től		—		163		750		2500		600		900					
		Nezsider		—		1897. évi november 1-től		284		—		505		483		1340		7400		950		2600	
		Szt.-György		Szöllős vagy Récese		1898. január 1-től		168		—		450		2420		300		850					
		Trencsén-Tephez		—		1897. novemb. 1-től		—		158		65		60		50		—					
		Pöstyén		—		1898. évi január hó 1-től		90		—		5		100		100		—					
1897. október 27-én délelőtti 10 órakor																							
Cs. és k. kat. élmezési raktár Komáromban																							
		Esztergom		—		1898. évi január hó 1-től		1244		32		3300		500		1350		170					
		Győr Szabadhegy		Börcs		1898. évi január hó 1-től		1623		529		4300		8100		1750		2700					
		Kismarton		—		1898. évi január hó 1-től		80		—		240		—		100		—					
1897. október 25-én délelőtti 11 órakor																							
Cs. és k. kat. élmezési raktár Sopronban																							
		Cs.-Somorja		—		Mint fent		1600		—		—		—		—		—					
		N.-Szombat		—				700		—		—		—		—		—					
		Esztergom		—				30000		—		—		—		—		—					
		Győr Szabadhegy		—				30000		—		—		—		—		—					
		Minden fentebbi állomásokon		—																			
Mint fent																							
Cs. és kir. hadsereg																							
1898. évi szeptember hó 30-ig																							
1. A cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok, intézetek és elszigetelt részére.																							
2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságotlalt és pórtartalékosok számára, egészben körülbelül:																							
3. Az átvonulásra való elemi cikkek szállítására a fentemlített állomásokra az ajánlatok a feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.																							

A közelebbi feltételek naponta reggel 9 órától déli 12 óráig a pozsonyi, komáromi és soproni es. és kir. hadélelmezési raktárban az ezen tárgyalásra egybevágó tartalommal kiállított és Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1897. évi szeptember hó 1-én kelt két feltételi füzetben megtekinthetők.

Pozsony, 1897. évi szeptember hó 1-én.

A cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

ÉS ZREVÉTEL.

A 3896—A számú hirdetmény megjegyzésének A), C), D), E), G) és H) pontjai valamennyi állomásra nézve mérvadók. Győrben és Esztergomban kötelesek a vállalkozók az elfogadott árért a szerződési időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban vagy pedig egy gyalog hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségesített többletet is kiszolgáltatni. Azon állomásokon, melyen lovassági altisztképző iskolák állítanak fel, a bérlők kötelesek az ez által eredendő többszükségletet kenyérben és zabban — kívánatra — szerződési áron szállítani.

Minden ötödik nap előlegesen.

Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidébb, mint 5 napi határidőkben átadandó.

Minden ötödik nap előlegesen, azaz minden hó 5. 10., 15., 20., 25. és utolsó napján, saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is minden hó elsőjén.

A takarmányra nézve a kézvényelési határidő, 10 egész 15 napra meghosszabbítható azon esetben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnként a csapat és a területi hadbiztosság közt egyrészt, másrészt a szállítóalegységértőleg lenne elrendelve.

134192/97. sz.

Magyar kir. államvasutak.**A téli menetrend életbeléptetése a m. kir. államvasutak vonalain.**

A magy. kir. államvasutak vonalain f. évi október 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenlegitől a következő lényegesebb eltéréseket és változásokat tartalmazza:

A Budapest—brücki vonalon a jelenleg Budapest-Kelenföldről este 8 óra 28 perczkor Budapest keleti p. u.-ba induló személyvonat forgalmon kívül helyeztetik. Ennek folytán a déli vasutnak Prágerhof felől este Budapest-Kelenföldre érkező személyvonatához a csatlakozást, a Bécs, illetve Bruck felől Budapest k. p.-u.-ba este 9 óra 20 perczkor érkező személyvonat fogja közvetíteni.

Audaors megállóhelyen az összes vonatok megállása megszüntetettik.

A Budapest—esztergomi és a Budapest-Császfürdő kiterő 6-budai vonalon. Az Esztergomból jelenleg reggel 8 óra 2 perczkor Budapest ny. p.-u.-ra és az Ó-Budáról d. e. 10 óra 4 perczkor Budapest-Császfürdő kiterőre induló személyvonatnak egyidejű megszüntetése mellett Esztergomból Budapest ny. p.-u.-ig, illetve K-Budától Buda-Császfürdő kiterőig egy új személyvonat helyeztetik forgalomba, mely Esztergomból d. u. 2 óra 8 perczkor indul és Budapest ny. p.-u.-ra d. u. 4 óra 40 perczkor, illetve Buda-Császfürdő kiterőre d. u. 4 óra 46 perczkor érkezik. Pilis-Csaba tábor megállóhelyénél a vonatok megállása megszüntetettik.

A Pápa—csornai vonalon a jelenleg Pápáról reggel 3 óra 57 perczkor induló vegyesvonat az új menetrend szerint Pápáról, a Szombathely felől érkező vonathoz való csatlakozással, reggel 5 óra 35 perczkor indítatik és Csornára reggel 7 óra 8 perczkor érkezik és ott minden irányban fog csatlakozást találni.

Továbbá a Csornáról jelenleg reggel 6 órakor induló vegyesvonat az új menetrend szerint Csornáról minden irányban való csatlakozás közvetítése mellett, reg. 7 óra 50 perczkor fog indulni és Pápára d. e. 9 óra 25 perczkor fog érkezni.

Végül a jelenleg Pápáról d. u. 1 óra 5 perczkor induló vegyesvonat helyett a Pápáról d. u. 3 óra 10 perczkor induló és Csornára d. u. 5 óra 5 perczkor érkező vegyesvonat helyeztetik forgalomba, a mely Pápán Szombathely felől, Csornán pedig Győr, Szombathely és Pozsony-Ujváros felé fog csatlakozást közvetíteni.

Azonkívül még a pápai hetivásárok alkalmával, azaz minden pénteken egy új vegyesvonat fog közlekedni, mely Csornáról reggel 5 óra 41 perczkor indul és Pápára reggel 7 óra 16 perczkor érkezik.

A Székesfehérvár—kis-czelli és Veszprém—Veszprém-városi vonalakon a jelenleg esütörtök, vasár- és ünnepnapokon Veszprém-városból este 6 óra 56 perczkor induló és Székesfehérvárra éjjel 10 óra 9 perczkor érkező személyszállító vonat megszüntetettik.

A Kis-Czell—boba-esáktornyai vonalon megszüntetettik Kis-Czell és Zala-Egerszeg között a Zala-Egerszegről reggel 6 óra 30 perczkor Kis-Czelle és onnan este 6 óra 10 perczkor Zala-Egerszegré induló személyvonat.

A Budapest—marehegyi vonalon a Budapest ny. p. u.-ból jelenleg éjjel 2 óra 35 perczkor Bécsbe induló keleti expresszvonat az új menetrend szerint éjjel 1 óra kor indítatik.

A Budapest ny. p. u.-ból jelenleg este 9 óra 5 perczkor Érsekújvárra induló és onnét reggel 7 óra 5 perczkor Budapestre érkező személyszállító gyors-tehervonat forgalma az Érsekújvár—pozsonyi vonatrészre is kiterjesztetik.

E vonat Érsekújvárról éjjel 12 óra 58 perczkor indul és Pozsonyba éjjel 3 óra 29 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Pozsonyból éjjel 1 óra 7 perczkor indul és Érsekújvárra éjjel 3 óra 32 perczkor érkezik.

A Budapestről Pozsony felé közlekedő gyorsvonatnál Palota-Ujpesten a leszállás is engedélyeztetik.

Ezen vonatoknak bevezetése folytán a Budapest és Bécs között mindkét irányban közlekedő éjjeli személyvonatoknál a szomszédos forgalmi menetjegyek használata az egész Budapest—pozsonyi vonalrészre kizáratik; ellenben a távolsági forgalmi menetjegyekkel a Budapestről Bécs felé közlekedő ugyanezen vonathoz Budapest és Vác közötti vonalrészre a leszállás, a Bécsből Budapest felé közlekedőnél pedig Palota-Ujpest állomást kivéve, a felszállás nem lesz korlátozva.

A Párkány-Nánáról jelenleg reggel 6 óra 30 perczkor Budapestre induló személyvonat Hellenba megállóhelyen feltételesen megállítatik.

A Budapest ny. p. u.-ról jelenleg este 6 óra 30 perczkor Nagymarosra induló személyvonat forgalma a Nagymaros—párkány-nánai vonalrészre is kiterjesztetik.

E vonat Nagymarosról este 8 óra 3 perczkor indul és Párkány-Nánára este 8 óra 49 perczkor érkezik.

A Nagymarosról jelenleg este 9 óra 12 perczkor induló személyvonat az új menetrend szerint Nagymarosról este 6 óra 52 perczkor fog indulni és Budapestre este 8 óra 20 perczkor fog érkezni.

Megszüntetettik:

Budapest—Marchegg, illetve Bécs között a Budapest ny. p. u.-ból d. u. 5 óra 40 perczkor Bécsbe induló és az onnan Budapest ny. p. u.-ba éjjel 10 óra 50 perczkor érkező luxusvonat;

Budapest és Marchegg között az ünnep- és vasárnapokon közlekedő személyvonat;

Budapest és Galantha között a Budapest ny. p. u.-ból éjjel 10 óra 45 perczkor induló és az ide reggel 6 óra 55 perczkor Galantháról érkező személyvonat;

Budapest és Érsekújvár között a Budapest ny. p. u.-ról reggel 5 óra 40 perczkor induló és az ide éjjel 11 óra 20 perczkor Érsekújvárról érkező helyi sz. vonat;

Budapest és Párkány-Nána között a Budapest ny. p. u.-ról d. u. 2 óra perczkor induló helyi gyors és az este 7 óra 45 perczkor induló személyvonat, valamint a Budapest ny. p. u.-ba este 8 óra 5 perczkor Párkány-Nánáról érkező személyvonat;

Budapest és Nagy-Maros között a Nagy-Marosról reggel 6 óra 45 perczkor induló személyvonat, továbbá a Budapest ny. p. u.-ról ünnep- és vasárnapokon d. e. 8 óra 40 percz, d. u. 12 óra 55 perczkor és este 6 órakor induló, valamint a Budapest ny. p. u.-ba d. u. 12 óra 30 percz, d. u. 5 óra 30 perczkor és éjjel 12 óra 5 perczkor érkező helyi személyvonat;

Budapest és Vác között a Budapestről éjjel 11 óra 20 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon este 8 óra 5 perczkor induló és a Budapestre reggel 6 óra 20 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon éjjel 10 óra 30 perczkor érkező helyi személyvonat;

Budapest és Palota-Ujpest között a Budapest ny. p. u.-ról este 9 óra 25 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon d. u. 5 órakor induló, továbbá a Palota-Ujpestről reggel 4 óra 40 perczkor és éjjel 10 óra 15 perczkor, valamint ünnep és vasárnapokon d. u. 4 óra 45 perczkor Budapestre érkező helyi személyvonat.

A Budapest és Párkány-Nána közötti helyi gyorsvonatnak megszüntetése folytán a Budapest ny. p. u.-ról d. u. 1 óra 45 perczkor Bécsbe induló gyorsvonat Vác, Nagy-Maros és Párkány-Nána állomásokon a leszálló utasok által is használható.

A Galantha—zsolnai, Pozsony—Lipótvár és Szered—nagyszombati vonalakon megszüntetettik Galantha és Zsolna között a Galantháról éjjel 3 óra 26 perczkor induló és ide éjjel 2 óra 2 perczkor Zsolnáról érkező személyvonat.

Pozsony és Lipótvár között a Pozsonyból éjjel 1 óra 40 perczkor Lipótvárra induló és innét éjjel 3 óra 48 perczkor Pozsonyba érkező vegyesvonat, — ellenben Galantha és Szered között mindkét irányban egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Szeredről éjjel 10 óra 47 perczkor indul és Galanthára éjjel 11 óra 15 perczkor érkezik; Galantháról pedig éjjel 3 óra 5 perczkor indul és Szeredre éjjel 3 óra 33 perczkor érkezik. Végül a jelenleg Nagyszombathól éjjel 1 órakor Szeredre közlekedő vonathoz egyidejű megszüntetése mellett egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba, mely Nagyszombathól éjjel 10 órakor fog indulni és Szeredre éjjel 10 óra 32 perczkor érkezik s ott közvetlenül csatlakozik Galantha felé.

A Budapest—Hatvan-ruttkai vonalon a Gödöllőről jelenleg d. u. 5 óra 55 perczkor Budapest k. p. u.-ba érkező személyvonat már Hatvanból kiindulól fog közlekedni, a honnan d. u. 3 óra 32 perczkor indul.

A jelenleg Budapest k. p. u.-ról d. u. 1 óra 30 perczkor Gödöllőre induló helyi személyvonat forgalmon kívül helyeztetik.

A Zólyom—z-brezói és Zólyom-Brezó—Erdőköz—tiszolci vonalakon.

A Zólyom-Brezóról jelenleg d. e. 9 óra 26 perczkor Tiszolcra induló vegyesvonat a Besztercebánya felől való csatlakozás fenntartása mellett, Zólyom-Brezóról már d. e. 8 óra 10 perczkor fog indulni és Tiszolcra d. u. 12 óra 5 perczkor érkezik, minek folytán e vonal az utóbb nevezett állomáson a Feled felé d. u. 12 óra 50 perczkor induló vonathoz csatlakozást fog közvetíteni.

A jelenleg Tiszolcra d. e. 8 óra 50 perczkor Zólyom-Brezóra induló vegyesvonatnak egyidejű megszüntetése mellett egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Tiszolcra d. u. 1 órakor fog indulni és Zólyom-Brezóra d. u. 4 óra 45 perczkor fog érkezni, a hol csatlakozást talál Zólyom felé.

Az ünnep és vasárnapokon Zólyom-Brezóról este 9 óra 1 perczkor Besztercebányára induló tehervonatnál a személyszállítás megszüntetettik.

A Kis-Terence—kisujszállási vonalon Kisujszállás és Szalók-Taskony között, a Kisujszállásról d. u. 5 óra 19 perczkor Szalók-Taskonyra induló és innen este 8 órakor Kisujszállásra visszatérő vegyesvonat megszüntetettik.

A Miskolc—füleki vonalon. A Fülekről jelenleg reggel 5 óra 58 perczkor Miskolcra induló személyvonat forgalma Füle és Bánréve között, a Fülekről d. e. 10 óra 7 perczkor Miskolcra induló személyvonat forgalma pedig Bánréve és Miskolc között megszüntetettik, ellenben Fülektől Miskolcra egy új személyszállító vonat helyeztetik forgalomba. Ezen új vonal Fülekről, a Budapest és Zólyom felől való csatlakozás fenntartásával, reggel 6 óra 20 perczkor fog indulni Feleden Tiszolcra felé és felől csatlakozást közvetít és Miskolcra d. e. 10 óra 45 perczkor érkezik, a hol a Munkács, illetve Kassa felé közlekedő gyorsvonatokhoz közvetit csatlakozást.

A Bánréve—dobsinai vonalon a Dobsináról jelenleg este 6 óra 35 perczkor Bánréveire induló személyszállító tehervonat az új menetrend szerint Dobsináról már d. u. 4 óra 40 perczkor indítatik és Bánréveire este 8 óra 30 perczkor érkezik s ott Miskolcra és Fülekre felé induló vonatokhoz közvetlen csatlakozást talál.

A Feled—tiszolci vonalon a jelenleg Feledről d. e. 11 óra 5 perczkor Tiszolcra induló személyvonat helyett egy új személyvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Feledről, Miskolcra és Fülekre felé csatlakozással, d. u. 12 óra 25 perczkor indítatik és Tiszolcra d. u. 3 óra 26 perczkor érkezik, s ott Z-Brezó felé fog csatlakozást nyerni.

Továbbá a Tiszolcra d. e. 11 óra 5 perczkor induló vegyesvonat az új menetrend szerint reggel 5 óra 40 perczkor fog indulni és Feledre reggel 8 óra 10 perczkor fog érkezni, a hol közvetlen csatlakozást nyer Miskolcra és Fülekre felé.

Végül a Rima-Szombathól jelenleg d. e. 10 óra 22 perczkor Feledre induló személyszállító tehervonatnak egyidejű megszüntetése mellett, Rima-Szombathól d. u. 4 óra 55 perczkor induló és Feledre d. u. 5 óra 24 perczkor érkező s ott Fülekre felé csatlakozást közvetítő személyszállító tehervonat rendszeresítettik.

A Bánréve—özdi vonalon az Ózdról jelenleg d. e. 11 óra 22 perczkor Bánréveire érkező és onnét d. e. 11 óra 50 perczkor Ózdra induló gyorsvonatnak egyidejű megszüntetése mellett, mindkét irányban Miskolcra és Fülekre felé; illetve felől való csatlakozásban egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Ózdról reggel 6 óra 25 perczkor indul és Bánréveire reggel 7 óra 26 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Bánrévéről d. u. 5 óra 13 perczkor indul és Ózdra este 6 óra 16 perczkor érkezik.

A Budapest—Kolozsvar—predeáli vonalon a Budapest k. p. u.-ról d. u. 1 óra 55 perczkor Aradon át Predeálra induló, illetve onnét Budapestre d. u. 1 óra 10 perczkor érkező gyorsvonat a Tövis—predeáli vonalon megszüntetettik; e gyorsvonatok forgalma tehát csak a Budapest—Arad—tövisi vonalon tartatik fenn.

Megszüntetettik továbbá Brassó és Predeál között a csütörtökön, ünnep és vasárnapokon, valamint a görögkeleti ünnepnapokon közlekedő személyvonatok is.

A Karczag—tiszafüredi vonalon Tisza-Füredről Tisza-Szöllősig egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Tisza-Füredről Füzes-Abony és Debreczen felé csatlakozással, este 8 óra 10 perczkor fog indulni és Tisza-Szöllőre este 8 óra 27 perczkor fog érkezni.

A Nagy-Várad—vaskohi vonalon a Vaskohról jelenleg éjjel 2 óra 55 perczkor induló személyvonat az új menetrend szerint reggel 4 óra 30 perczkor indul és Nagy-Váradra d. e. 10 óra 11 perczkor fog érkezni.

A Szombatság—Rogoz—dobresti vonalon Nagy-Várad és Vaskoh felé, illetve felől való csatlakozással mindkét irányban egy-egy tehervonat személyszállításra rendeztetik be. E vonat Dobrestből d. u. 4 óra 22 perczkor indul és Szombatság-Rogozra d. u. 4 óra 56 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Szombatság-Rogozról este 6 óra 8 perczkor indul és Dobrestre este 6 óra 44 perczkor érkezik.

A Brassó—zernesti vonalon forgalmon kívül helyeztetik a Zernestről este 8 óra 31 perczkor Brassóba érkező és innen este 9 óra 15 perczkor Zernestre induló vegyesvonat.

A Budapest—Szolnok—Arad—tövisi vonalon Arad és Mária-Radna között az Aradról naponta este 6 óra 40 perczkor, meg ünnep és vasárnapokon reggel 6 óra 55 perczkor, valamint az utóbb nevezett napokon a Mária-Radnáról este 8 óra 3 perczkor induló személyszállító vonat forgalmon kívül helyeztetik. Ez utóbbi két

vonatnak megszüntetése folytán, az Aradról reggel 6 óra 30 perczkor Tóvis felé induló és az Aradra este 8 óra 55 perczkor Tóvis felől érkező személyvonatoknál a szomszédos forgalmi és a menetérti jegyek használatának korlátozása megszűnik.

A Budapest—Orsova—vercirovai vonalon a Verciorováról jelenleg d. u. 3 óra 40 perczkor Budapestre induló keleti expresszvonat az új menetrend szerint d. u. 2 óra 45 perczkor indul és Budapest ny. p. u.-ba éjjel 12 óra 50 perczkor érkezik.

A Czegléd—szolnoki vonalon egy tehervonat személyszállításra rendezték be. E vonat Czeglédre éjjel 10 óra 30 perczkor indul és Szolnokra éjjel 12 óra 2 perczkor érkezik.

A Kecskemét—tisza-ughi—révi vonalon a Kecskemétről jelenleg éjjel 3 óra 5 perczkor és d. u. 4 óra 45 perczkor tiszaughi révre induló, valamint az onnét Kecskemétre 9 óra 50 perczkor érkező gyorsvonatnak egyidejű megszüntetése mellett Kecskemétről — Budapest felől való csatlakozással — d. e. 10 óra 20 perczkor, illetve este 7 óra 50 perczkor induló és tiszaughi révre d. u. 12 óra 3 perczkor, — illetve este 9 óra 33 perczkor érkező vegyesvonatok helyezettnek forgalomba. Az ellenkező irányban pedig, a Tiszaughi révről d. u. 1 óra 40 perczkor induló és Kecskemétre, Budapest felé a személyvonathoz, Szeged felé pedig a gyorsvonathoz csatlakozólag, d. u. 3 óra 18 perczkor érkező vegyesvonat rendszeresítettik.

A Temesvár—buziási vonalon a Buziásról jelenleg d. u. 12 óra 56 perczkor Temesvárra érkező és az innét d. u. 2 óra 40 perczkor Buziásra induló személyvonatok megszüntetettnek.

A Budapest—Zimony—belgrádi vonalon a Belgrádból jelenleg este 7 óra 48 perczkor Budapest k. p. u.-ba induló keleti expresszvonat az új menetrend szerint Belgrádból este 6 óra 25 perczkor indnl és Budapest k. p. u.-ba éjjel 12 óra 30 perczkor érkezik.

A Budapest k. p. u.-ról jelenleg este 10 óra 20 perczkor Szabadkára induló személyvonatnak, továbbá a Szabadkáról reggel 5 óra 35 perczkor Belgrádba, valamint a Belgrádból d. u. 2 óra 25 perczkor Budapestre induló vegyesvonatoknak egyidejű megszüntetése mellett, a szerb államvasut új vonataival csatlakozásban mindkét irányban egy-egy új személyvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Budapest k. p. u.-ról este 9 óra 35 perczkor indul és Belgrádba d. e. 10 óra 5 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Belgrádból d. u. 4 óra 35 perczkor indul és Budapest k. p. u.-ba, ugy mint jelenleg a vegyesvonat, reggel 7 óra 5 perczkor érkezik.

A Hegyes-Feketehegy—palánkai vonalon a Hegyes-Feketehegyről jelenleg reggel 5 óra 27 perczkor Palánkára és onnét d. u. 12 óra 15 perczkor Hegyes-Feketehegyre visszaérkező vegyesvonatok forgalma megszüntetettik.

A Budapest—fiumei vonalon megszüntetettik az ünnep- és vasárnapokon Fiuméből d. u. 1 óra 45 perczkor Delmiceire induló és innen este 9 óra 35 perczkor Fiuméba visszaérkező helyi vonat.

Károlyvárostól Cameral-Moravicáig egy tehervonat személyszállításra rendezték be. E vonat Károlyvárosról reggel 5 óra 25 perczkor indul és C.-Moravicára d. e. 11 óra 26 perczkor érkezik.

Az Tj-Dombóvár—bosnabródi és Szabadka—dáljai vonalokon megszüntetettnek Szabadka—Dálja—B.-Bród között közlekedő gyorsvonatok.

A jelenleg csak Pécs és Eszék, illetve Bród és B.-Bród között közlekedő, — Pécssett a Budapest felé, illetve felől közlekedő gyorsvonatokhoz csatlakozó éjjeli

személyvonatok forgalma az Eszék-bródi vonalra is kiterjesztetik. Ezen új vonat Eszékéről éjjel 11 óra 20 perczkor indul és Bródba reggel 8 óra 25 perczkor érkezik, az ellenvonat pedig Bródból éjjel 12 óra 1 perczkor indítatik és Eszékre reggel 5 óra 1 perczkor érkezik. Ezen vonatok hevezetése folytán a Szabadka és Zombor között közlekedő esti személyvonat forgalma Dáljáig terjesztetik ki, a hova éjjel 11 óra 12 perkor érkezik, a Zomborból reggel 4 óra 40 perczkor Szabadkára induló személyvonatnak egyidejű megszüntetése mellett pedig a Dáljáról reggel 4 órakor induló és Szabadkára d. e. 8 óra 43 perczkor érkező új személyvonat jött forgalomba. Végül a Bosna-Brodbról reggel 3 óra 30 perczkor induló személyvonat (csak Bródból kiindulólag Uj-Dombóvárig közlekedik).

A Pleternicza—pozsegai vonalon a Pozsegáról d. u. 5 óra 10 perczkor Pleternicára és innét este 7 óra 10 perczkor Pozsegára visszaérkező személyszállító tehervonat forgalmon kívül helyeztetett.

A Borovó—vukovári vonalon forgalomba helyeztetett a Borovóról éjjel 1 óra 10 perczkor és éjjel 3 óra 10 perczkor induló, valamint az oda éjjel 12 óra 20 perczkor és éjjel 2 óra 40 perczkor Vukovárról érkező vegyesvonat.

A Borovóról jelenleg reggel 5 óra 50 perczkor induló vegyesvonat helyett pedig egy reggel 5 óra 16 perczkor induló új vonat közlekedik.

A Ruma—vrđnikai vonalon mindkét irányban egy új vegyesvonat helyeztetett forgalomba. E vonat Rumáról d. e. 9 óra 18 perczkor indul és Vrdnikre d. e. 10 óra 18 perczkor érkezik; az ellenkező irányban pedig Vrdnikről d. u. 4 óra 58 perczkor indítatik és Rumára d. u. 5 óra 48 perczkor érkezik.

A Budapest—marcheggi és Budapest—Galantha—szolnai vonalokon a Budapest ny. p. u.-ból éjjel 10 óra 45 perczkor Zsolnára és a Zsolnáról este 8 óra 41 perczkor Budapest ny. p. u. felé induló személyvonat Budapestről, illetve Zsolnáról szept. 30-án már nem indítatik.

A Szered—nagyszombati vonalon a Nagyszombathól az új menetrend szerint éjjel 10 órakor Szeredre induló vegyesvonat szeptember 30-án vezettetett be.

A Budapest—Arad—tövisi—predeali vonalon a Budapesti k. p. u.-ról szeptember 30-án d. u. 1 óra 55 perczkor induló gyorsvonat már csak Tóvisig közlekedett, s a Predeal—Arad—budapesti irányban közlekedő gyorsvonat a szeptember 30-ka és Október 1-je közötti éjjelen Predeal és Tóvis között már nem helyeztetett forgalomba, hanem október 1-én reggel csak Tóvisről indítattott.

A Budapest—belgrádi vonalon a Budapest k. p. u.-ról éjjel 10 óra 20 perczkor Belgrád felé induló személyvonat az átmeneti éjjelen már nem közlekedett, ellenben az új menetrend szerint este 9 óra 35 perczkor Belgrádba induló személyvonat Budapest k. p. u.-ról már szeptember 30-án indítattott.

Az Uj-Dombóvár—Bosna-bródi vonalon a jelenleg Pécsről éjjel 10 óra 40 perczkor Eszékre érkező személyvonat szeptember 30-ról október 1-ére hajló éjjelen már B.-Bródig közlekedett.

Az új menetrendre vonatkozó részletes adatok, egy a menetrendhirdetményből, valamint a személypénztárak, menetjegyirodák és egyéb elárúsító helyekes 30 filléért kapható menetrend könyvecskéiből vehetők ki.

Budapest, 1897. szeptember hó.

Az igazgatóság.

4050. sz.

ÉRTESÍTÉS.

Lapunk október 6-iki, 80-ik számában megjelent hirdetményre, mely a 6. hadtest kerületébe tartozó katonai állomások **kenyér és zab szükséglet** beszerzésének nyilvános árlejtésére és az eziránti kérvények beadására vonatkozik, az érdekeltek figyelmé ezennel felhívatik.

Kassa, 1897. szeptember 30-án.

A cs. és kir. katonai élelmezési raktár Kassán.

4460

Eladó szőlővessző.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„**istvántelki immunis**“ homoktalaju szőlőjéből a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók:

Gyökeres európai vesszők.

Olasz Rizling	11.250 drb.	ezre	16	frt.
Nagy Burgundi	300	"	"	"
Tramini Piros	4.800	"	"	"
Furmint	600	"	"	"
Chasselas blanc	2.400	"	"	"
„ blanc croq.	250	"	"	"
„ rouge	1.275	"	"	"
Madelaine angevine	2.000	"	"	"
Mézes fehér	4.400	"	"	"
Kadarka	100	"	"	"

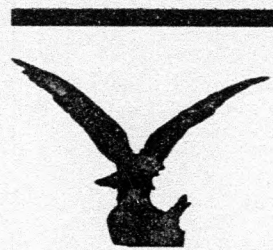
Gyökeres amerikai vesszők.

Riparia Sauvage II. osztályú	11.000 drb.	ezre	8	frt.
Herbemont	2.100	"	10	"
Jaquez	4.100	"	"	"
Vialta	800	"	"	"

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához BUDAPEST, köztelek intézendők. — Az elszállítás **őszszel** vagy **tavaszzal** történik a megrendelés sorrendjében. — A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, hátralevő rész utánvétellel szedetik be. — Csomagolásért és vasutra szállításért ezrenként 1 frt számítottatik. **IGAZGATÓ.**

Kis hirdetések.

Ó csász. és kir. Fensége **József főherczeg** és Ó királyi Fensége **Fülöp Szász-Coburg-Gothai herczeg** udv szállítója

Dr. Lendl Adolf, tanár 8040

praeparatoriuma

és **tanszerkészítő**

Intézete **BUDAPEST,**

II. Donáti-u. 7.

Legmagasabb és magas elismerések; aranyérmek, díszoklevél stb. stb. miniszteri ajánlások. 2036

Ajánlközök **emlősök és madarak**

természethű, művészi és tartós **kitömésére.** **Jutányos árak.**

Az állatok friss állapotban előleges praeparatio nélkül **küldendők be.**

Ószi vetéshez

minden gazda teygen próbát a „Viktória” növényártalmas fergék kiszorítására szolgáló szabadalmazott ltrószerrrel, mely egyuttal a trágyát pótolja. Egy holdhoz 1 kgr. (60 kr.) szükséges. Tassók prospectust kérní. Gyáros: Visontai Ignác, Erzsébet-körút 5. földsz. 11. 4511

Szőlővessző eladás.

Csanány Ágoston immunis mintaszőlőtelepén 400,000 drb különféle csemegés s borfajú, sima és gyökeres szőlővessző jutányos árban eladó. Kivánatra a jegyzéket küld a szőlőtelep kezelőjéhez, u. p. Csanány, Hevesmegye. Az összes k szletre reflectáló rendkívül árkedvezményben részeseül. 4528

Keresztetik vetőmagul **ősi árpa** és ültetési cölökre **csicsóka.** Esetleges ajánlatok **Baján Imréhez Nagy-Mihályra** Int. zendők 100 különkért az utolsó ár pontos meghatározásával. 4530

Használt, de m'g jó karban levő **répavágot** vagy **szót,** kézi vagy járgányval működőt keresek. Czím a kiadóhivatalban. 4480

Fontos gazdák nak. Tej és tejtermelvények valamint egyéb gazdasági termékeket évi szerződés mellett előnyösen közvetít **Visontai J. és Társa** kereskedelmi és ingatlan forgalmi irodája Erzsébet-körút 5. földsz. II. Ugyanitt eladó vagy bérbeadó birtokok bejelentendők. 4510

Országos növénytermelési kísérleti állomástól beszerzett mag után nyert tiszta faj magyar kincz burgonya 500-600 mm. eladók most, vagy tavaszra Paál(D. csóné), Csuzon, (Komárommegye), Perbete vasútállomásra szállítva 2 frt 50 kr.ával. 4515

Gyökeres szőlőjtványok

Bajor József államilag segélyezett szőlőjtvány telepéről Ráczalmáson. 00900. sz. rendeletben megállapított szokványminőségnek megfelelő, fajtiszta Riparia portalison előállított I. oszt. gyökeres szőlőjtványok ára ezrenként f. év őszén 120 frt, 1898. év tavaszán 125 frt. Csomagolás és vasutra szállítás ezrenként 1 frt.

Ószi megrendelésnél az összeg 10%-ka, tavaszi megrendeléseké pedig 25%-ka előlegkőpen beküldendő. 418E

Lóhere-

magot a legmagasabb napi áron vásárol

HALDEK 4500 **magkereskedése,**

Budapest, Károly-körút 9.

Nemesi birtok!!!

Emeletes kastély ősi par kal 1800 hold szántóföld, 100 hold rét, 700 hold erdő és legelő, Dunántul, róna vidéken, közel vasúthoz és cukorgyárhoz, gazdag felszereléssel, termései eladó, ezen kívül még kisebb és nagyobb birtokok. Közlekedbi felvilágosítást nyújt **Osterreicher Bernát Nagy-Kanizsán.** 4499/b

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Legmagasabb kölcsön a valótól **30-60 év** közötti időre kölcsönben. **Birtokos felmondhat bármikor, pénztárat nem mondhat fel. Csakely kamattal töké te törlesztetik. Lebonvóltás 14 nap alatt. Konvertálás bélyeg és illetékmentes.**

Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a teleklönyvi kicsonat, kataszterterv. Czím:

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet. Budapest, Váci-körút 39. **Legnagyobb Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyetlen, mely hatóságok és a legfeljebb földbirtokosoktól ajánlás van.**

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 3 kr., felül 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak meszgardák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és azok hirdetőnyelvi vételtnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Kovács

A bocsári uradalomba, ki a jóvásalást alaposan érti, azonnali belépésre kerestetik. Fizetése évente 180 frt készpénz, 180 frt értékű konventió, lakás és fűtés. Bocsári uradalmi tisztartóság. 4494

A lajosházai

bérgazdaság részére kerestetik azonnali belépésre egy felsőbb gazdasági intézetet végzett és néhány évi gyakorlati bíró segédét. Fizetése évi 240 frt és mosáson kívül teljes ellátás. Pályázók bizonyítvány-másolatokkal ellátott ajánlatukat Lajosházai bérgazdaság, posta Kálmánca (Somogyvár), ezimben küldjék. 4482

Gazdasági

felsőbb tanítványt végzett fiatal ember gazdasági irnoknak marczalli uradalomba. Október 15-ig belépésre kerestetik. Megkivánatik, hogy az illető a katonai kötelezettségétől mentes, és iradali teendőiben lehetőleg járatos legyen, évi fizet 200 frt, lakás és teljes ellátással. Uradalmi intézőség. 4481

Kerestetik

egy 2000 holdas bérgazdaság részére egy több évi gyakorlati bíró önműködő rendelkezésű ismét; egy újonnan épült mezőgazdasági szeszgyár részére egy szakképzett szeszfőző; ugyanott egy ügyes értelmes kertész felvételük. Czim a kiadói hivatalban. 4478

Gazdasági

irnok felvételük 1898. január 1-ig nagyasság Gyérei Richárd ur onnani uradalomához tartozó gyánti gazdaságában 300 frt évi fizetés és teljes ellátással. Szakképzett és némi gyakorlati bíró egyének, bizonyítvány-másolatokkal ellátott pályázatokat következő címre küldjék: Hónig Jakab kasznár, Gyánt, u. p. Pinczehely. 4477

Társ

kerestetik 20 ezer frrtal egy nagyobb jó birtok bérletére Vas megyében. Czim a kiadói hivatalban. 4492

Gazdatiszt

kerestetik 1898. április elsőjére ki háromezer holdas gazdaságot vezetni képes. Évi fizetés ötszáz forint és konventió. Ugyanott néhony kulcsári állás irésedik január elsőjén háromszáz forint fizetésű és ellátással. Bizonyítvány-másolatokat, melyek vissza nem küldetnek, a kiadói hivatal "Békés megye" jegy alatt továbbít. 4526

Egy

nagy alföldi gazdaság melőbbi belépésre egy oly, kereskedelmi akadémiát végzett, mérlegképes, néhony fiatal irodatizst keres, ki pár évi gazdasági gyakorlati bíró. Kérvények, bizonyítvány-másolatokat, melyek vissza nem küldetnek, a kiadói hivatal "Békés megye" jegy alatt továbbít. 4529

Alföldirott

uradalomban betöltendő egy gazdasági irnok állás. Előnyben részesül azon gazdasági tanítványt végzett fiatal ember, ki több évi gyakorlati bíróval dolgozott. Bizonyítvány-másolatokkal ellátott pályázatokat a kiadói hivatal "Békés megye" jegy alatt továbbít. 4527

Segédítiszt

egyik nagyobb uradalomban Szlavoniában felvételük. Kell, hogy az illető az iradali teendőiben teljesen járatos legyen s a magyar s német nyelvet szóban s írásban bírja. Kivánatos volna egy szláv nyelv bírása is. Megkivánatik továbbá, hogy az illető néhony legyen s bírja a szükséges gazdasági képességet. Vallás, kor, katonai kötelezettség akérvényben feltüntetendők. Bizonyítvány-másolatokkal ellátott kérvények turonyi Biedermann Ottó urhoz Mosgó (per Sárgetvár) intézendők. Bizonyítvány-másolatok nem küldetnek vissza. 4531

Egy

nagyobb kiterjedésű sá osvármegyével belterjesen kezelt gazdaságban intőző állás 1898. január 1-ől betöltendő. Javadalmazás 600 frt készpénz és a szokásos terményjuttatás. Feltételek gazd. tanítványi oklevél 10-12 évi gyakorlat, mezőgazdasági szeszgyártás felügyeletében való jártasság. 761 nyelvi szóban való bírása. Bizonyítvány-másolatokat Hreb-lay Emil gazd. egyetli titkárhoz Eperjesre bezárólag okt. hó 20-ig küldendők. 4533

Folyó

hó 15-20 betöltendő gépészi állásra pályázat nyitattik. Megkivánatik az illető gépkezelő, hogy kitanult lakatos legyen, szivattyukhoz esztorgapadon dolgozni tudjon. Előnyben részesül, ki a simaórlejt érti. Czim a kiadói hivatalban. 4479

Schweizeros,

5-6 schweizer-legényekkel együtt azonnali vagy újított keze felvételük. Jelentkezéssel a felvétel tudatni tornak. Ajánlatok a Káptalani uradalmi bérletéhez Ulőre, Pest megye intézendők. 4535

Tehenes gazda

újévre kerestetik. Czim a kiadói hivatalban. 4506

Kerestetik

azonnali belépésre egy néhony 6 évi gyakorlati bíró és katonai kötelezettségének eleget tett. Czim a kiadói hivatalban. 4507

ÁLLÁST KERESŐK.

Gazdatiszt,

intelligens családból származó, 33 éves, román, kath., szakképzett és 14 évi gyakorlati állásra szerzte, igen tevékeny, minden tekintetben a legmegbízhatóbb, mit kitűnő bizonyítványai referenciái igazolnak; több éven át belterjes 2000 holdas alföldi gazdaságot önállóan perzentuáció mellett kezelt, dohány-cukorrépa termelés, szőlőkezelés, állattenyésztés és hizlalásban, valamint a rendszeres könyvvezetésben járatos. Szerény igényeinek megfelelő önálló kezelő vagy intézői állást keres lehetőleg síkfekvésű vidéken. Szives megkeresések a kiadói hivatalban megtudható czim alatt kéretnek. 4328

Adai

magy. kir. földművelőiskolát teljesen végzettem, jelenleg egy jól kezelt gazdaságba vagyok ismét állásban, román, kath. vallású 28 éves néhony, állásomat változtatni óhajtván, 1898. jan. 1-én egy oly nagyobb gazdaságban keresek állást, hol józán és szorgalmas magaviselet mellett jó jövedelmű bizsitanám és nőülhetnék is. Czim a kiadói hivatalban. 4495

Segédítiszt

vagy ismét állást azonnali belépésre keres, földművelőiskolát jó sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett, néhony egyén, ki a gazdaság terén több évi gyakorlati bíró. Czim a kiadói hivatalban. 4470

Gazdasági

felsőbb intézetet kitűnő eredménytel végzett gazdatiszt, ki 22 évig nagyobb uradalomban volt alkalmazva, más uradalomban mint kezelőtiszt alkalmaztatni óhaj. Czime a kiadói hivatalban. 4471

Gazdatiszt,

30 éves, nős, izraelita, II évi nagyobb uradalomnál a gazdaság minden ágában szerzett gyakorlati, 4 évig mint kezelőtiszt működött, állást keres. Czim a kiadói hivatalban. 4449

Egy

előkelő izraelita családból származó jővedelmű hajadon óhaj, mint gazdaságon, vagy kulcsári alkalmaztatni. Nevezett egyuttal ügyes fehérvarróné és javító. Vidéken is hajlandó állást elfogadni. 4503

Kertész,

szakmájában teljesen járatos, nagyobb uradalomban állást keres. Szives megkeresések "K. F." alatt a kiadói hivatalba kértnek. 4502

Gazdatiszt

Állást keres egy 32 éves, gazdasági iskolát végzett, keresztény, családian, erős és egészséges fiatal ember, 12 évi gyakorlati, melyeket nagyobb uradalmakban szerzett, kiváló referenciákkal és bizonyítványokkal bir, állat tenyésztés, hizlalás, dohány, répa és gabona termelésben alapos jártassággal bir. A gazdasági iryészeti könyvek uradalomban 12 évig felvő gépet és több eszpitől kezelt. Bizonyítványai igen jók. Czim a kiadói hivatalban. 4479

Gépész,

a ki géplakatos és gépserelő gézekével dolgozni tud, elektrotechnikához is ért, mindennemű gazdasági gép nagyobb javítására vállalkozik, állást keres nagyobb gazdaságban. Czim a kiadói hivatalban. 4479

Gépész-kakatos

és vasoszerelő 28 évi gyakorlati és állást keres. Megfelel a gépészettel előforduló bármely nagyobb munkának, szerszám berendezéssel, esztorgapad rendelkezéssel, uradalomban 12 évig felvő gépet és több eszpitől kezelt. Bizonyítványai igen jók. Czim a kiadói hivatalban. 4491

Magyar-Óvári

gazdasági akadémiát végzett, nős, 35 éves gazdatiszt önálló kezelőtiszt állást ke es, esetleg perzentuációra; óvadékképes. Czim a kiadói hivatalban. 4496

Gazdatiszt

Állást keres egy 27 éves gazd. iskolát végzett hadmentes egyén 6 évi gyakorlati. Állást szerény feltételekkelmellet bármikor elfogalhatja. Szives ajánlatok "L." alatt a kiadói hivatalban kértnek. 4497

Gépész,

kovács és lakatos, 25 éves gyakorlati és kitűnő bizonyítványokkal, 10 évig Schutte-worth gyáiban működött gépépítő és megbízható és szorgalmas. Czim a kiadói hivatalban. 4488

Földműves

iskolát végzett reális néhony egyén hetéves praxissal konventios állást is elfogad. Czim a kiadói hivatalban. 4498

Okleveles

gépész, 36 éves, családos, gyógykövecs és vasaló iskolát végzett, a malomkezelésben járatos, ugyancsak a gazdasági gépek kezeléséhez és javításához teljesen értő egyén, éves állást keres nagyobb uradalomban. Kitűnő okmányokkal rendelkezik. Czime a kiadói hivatalban. 4485

Földműves-

iskolát végzett, több évi gyakorlati bíró egyén, ki jelenleg is hímves uradalomban mint kulcsári van alkalmazva, január elsőjére nagy uradalomban hasonló, kisebb uradalomban kezelői állást keres. Czime J. jegy alatt a kiadói hivatalban. 4501

Gazdatiszt,

32 éves, nős, izr., ki több éve nagyobb gazdaságot önállóan kezel, január elsőjén április elsőjére állást keres. Czim a kiadói hivatalban. 4489

Gazdatiszt

állást keres egy kitűnő bizonyítványok és kiváló referenciákkal biró ügyes, szakképzett, román, kath. vallású, néhony 39 éves s a gazdálkodás minden ágában teljesen járatos, a gazdasági számfejtés kétes könyvelés s az iradali munkák, a belső egy a külső gazdasági teendők ellátásában elméleti s gyakorlati teljes képességgel, jó írással, nyelvismeretekkel és kellő intelligenciával bíró gazdatiszt, a kiaz emeltekben kiváló a régiúgy az amerikai szőlő-kultúra, szarvas és zöldség termesztés, szőlőkezelés és az állatoknak a ragályos betegségek elleni védelmét is sikeresen kezeli uradalom vagy nagyobb birtokban szerény feltételekkelmellet titkár, penztárnok, számvizsgáló, mezőgazdatiszt vagy szőlőkezelőtiszt azonnali belépésre amaatazni kíván. Szives megkeresések "R." jelleg alatt e lap kiadói hivatalához kéreinek. 4534

20 éves

néhony és a szent-imrei m. kir. földműves iskolát általános jeles sikerrel végzett egyén, ez uton óhajtván valamely uradalomban egy megfelelő állást elnyerni azonnali belépésre. Szives megkeresések F. J. alatt, u. p. Német-Ladon (Somogy megye) intézendők. 4519

Gazdatiszt,

(nős), ki több évi gyakorlati és könyvtelvi jártassággal bir, 400 frt készpénz és természetű járandóság mellett felvételt. Sajátkezelő irnok mert nem küldetnek vissza. Czim: Deutsch József Drávafok Somogy megye. 4513

Gépész-kovács,

ki jó bizonyítványokkal bir és a patkó tanfolyamot jeles eredménnyel végezte, jelenleg is nagyobb uradalomban van alkalmazásban, helyét változtatni óhajja január hó 1-re. Czim a kiadói hivatalban. 4536

Gazdatiszt,

középiskolát végzett, több évi gyakorlati, tejjárásságban, szarvasmarha, juhizálásban, répa, gabonatermesztésben, mütrágyázásban, gazdasági számítások vezetésében és könyvtelben tökéletesen járatos, 30 éves, kath. vallású, józan életű, nős, ép erős testalkatú bir; évi 300 frt és konventió fejében állást keres. Állást bármikor elfogalhatja. Czim: W. B. post-restante Eperjes. 4522

Gazdasági

iskolát jeles sikerrel végzett 22 éves néhony gazdász, ki jelenleg is egy intézetben központi uradalomban mint gazd. irnok működik, oly nagy uradalomban óhajtván állást elnyerni nov. 1-ére való belépésre, hol vaszorgalma s erkölcsi magaviselet és szakképzettsége által jövőjét biztosíthatná. Czim a kiadói hivatalban. 4521

21 éves

izr. fiatal ember, ki 4 1/2 évig gazdaságban működött, állást keres. Czim a kiadói hivatalban. 4518

Kovács,

nős, kijó bizonyítványokkal bir és nagyobb uradalomban működött, január 1-jére állást keres. Czim a kiadói hivatalban. 4516

Gazdatiszt,

nős, 41 éves, izr. vallású, ki a mezőgazdaság minden ágában egy állatnevelésben, mint hizlalásban és tejgazdaságban, cukorrépa és dohánytermelésben nagy jártassággal bir; e minőségben már 23 év óta működik és ez idő alatt 16 évot egy helyben töltött, állást keres. Czime megtudható a kiadói hivatalban. 4371

38 éves

néhony, 12 évet kiszolgált magy. kir. eszpitő; altszót a földművelőiskolát kitűnő sikerrel végzett egyén megfelelő állást keres igen szerény igények mellett. Czim a kiadói hivatalban. 4520

Számvevő

alföldi gróf uradalomban, júnyony díjazásért elvállal számításokat költés gvetéseket revidálásra, számviteli berendezéseket, szabályzatokat kidolgozásra. Szives megkeresések O. jeggyel kiadói hivatalba kértnek. 4509

Földműves-

iskolát sikeres eredménnyel végzett, három évi gyakorlati bíró izr. fiatal ember, ki beszél magyarul, németül és némileg szerbül, megfelelő állást keres. Szives megkeresések "Jóvá" czim alatt a kiadói hivatalba kértnek. 4514

ÁLLATOK.

Mikus,

8 éves sültét pej, angol telivér hágómén (apja: St. Gatien, anyja: Tuba) eladó, Bauer Antalnál Ihaszi-pusztán, u. p. Pápa. 4255

Eladó poland china malacz.

Br. Markányi Frigyes ur takaharkányi gazdaságában, telivér poland china és hazai kondor sertések kereszteléséből származó, tenyésztésre alkalmas malaczok eladók. A malaczok 10 hetes korukban veendők át; darabja 15 frt. Előjegyzéseket elfogad az uradalmi központi iroda, Bpest, Andrássy-ut. 4. sz. a nyáj megtekinthető Takta-Harkányban Zemplénmegyében, vasut Takta-Harkány. 4315

Megvételre

kerestetik 12 drb. 3 éves piros-tarka, hazai fajta nagyobb testű jól fejlett és jó tejelő hasas esetleg borjas tehén és egy hozzávaló 2 éves bika. Czim a kiadói hivatalban. 4463

Eladó

egy mintegy 24 dbból álló tenyészivány nyáj és harmincegyezel da-abból álló magyar fajú, jó husban levő, de tenyésztésre is alkalmas magyar fajmarha nyáj. Esztorgas tudakozódásokra készséggel és azonnali választ ad Baján Imre urad. igazgató Nagymihály, Zemplénmegye. 4473

Méltóságos báro

a dobrihádi gazdaságban 300 db. tenyészítésre alkalmas, Erdélyből származott raczka anyajuh és kos, továbbá 140 drb ez évi bárány. Ertekezhetni levőben is Nagy Géza tulajdonossal, Dobrihád, u. p. Sárköz-Ujlak; vasutállomás Szatmár, vagy Halmi. 4483

Méltóságos báro

Orezy Andor ur ujszászi uradalmában a sertésenyésztés felhagyása folytán

eladó

17 drb 3 1/2-4 1/2 éves; 9 drb 2 1/2 éves, 9 drb 1 1/2 éves aug. közepén felbuzgott

mangalicza, kocza

é 6 drb 3 1/2, 1 drb 2 1/2 és 7 drb 1 1/2 éves

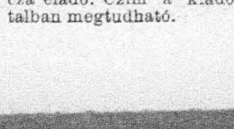
k a n.

A sertések a sertésveszen mind keresztül estek, teljesen egészségesek s kiváló szép faj.

Ujszász, (Pestm.) 1897. október 8.

Póka Lajos

tisztartó.

Eladó lovak.

19 drb 1, 2 és 3 éves csikó, továbbá két darab hámos kanca eladó. Czim a kiadói hivatalban megtudható. 4508

VEGYESEK. Veszek gazdasági magvakat

bármely mennyiségben a legmagasabb napi áron. Ajánlatokat az eladó mennyiség megjelölésével nagyobb mint a kíséretében kérek.

Ajánlok őszi vetésre

szösös búkkönyt (Vicia villosa), 4162

téli búkkönyt, őszi borsót, Szent János rozst, biborherét stbt. mindent a legjobb minőségben.

Mauthner Ödön

magkereskedése BUDAPESTEN.

Birtok eladás. Vas megye,

178 hold, szép épületek, kitűnő talaj, város és vasút közelében, 200

hold, Vas megye legjobb termő részében, uriak és gazdasági épületekkel, 520

hold, tejjárásság, kitűnő értékesítés, elsőrendű talaj, esetleg bérbe adatik. 2100

hold, kitűnő talaj, ritka dus termő rétek, nagy vadászati sajt kezel s alatt, gyönyörű park, nagy kastély, esetleg bérbe adatik. 250

hold, szép kastély, major, város és vasút közel, jó vadászati. Zágráb megye. 2600

kataszter hold, 1500 hold vágható erdő, a többi jó minőségű szántó és rét gyönyörű nagy kastély, park, szép vidék, kitűnő országut melletti 5 kilométernyi vasut. Az épületek bérbe adva haszonbért fedezik a birtok évi kamatát. Családi viszonyok miatt eladó.

Bérletek.

1000 hold a legjobb buzatermő vidéken felszereléssel együtt azonnali átadó. Előnyös szerződés vasut és mezőváros közel.

944 hold, olesó bér és mellékjövedelem, tüzi és szerszámfa, kedvező munkáviszonyok.

1000 hold, gróf birtok, legjobb talaj, kedvező feltételek, szép lakás, város és vasut közelében.

280 hold, felszereléssel, vetéssel, termékeny talaj, azonnali átadó kedvező szerződéssel.

Csere.

200 holdas birtok, angol parkkal, 60,000 forint értékben, városi bérházzal becsereendő. Tudakozódhatni mindezen birtokok után.

KOHN JAKAB-nál Szombathely,

Ó-Periut 16-dik szám. Csak direct vevőknek és bérleti szándékozónak bővebb felvilágosítás. 4523

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound** gőzekéssel talajművelésre vállalkozik 3171

WOLFF ERNŐ gőzsántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

Gut „Waldhof“ in Stübing an der Südbahn

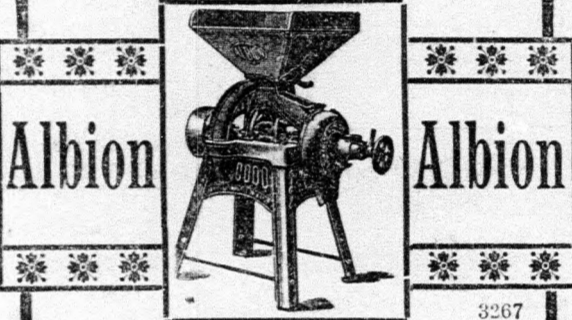
„a tejjgazdaság felosztása folytán“

a következő importált *pinzgau-i* szarvasmarhákat eladja

1 bikát	250	frtért
1 tehenet borjastól	170	„
1 hasas tehenet	170	„
2 üszöborjut	120	„

mind a 6 darab *elsőrendű* áru és fiatal állatok. 4464

HARRISON MC. GREGOR & CO.

daráló-gépei

a legjobbak. Kapható

Graepel Hugónál,

Budapest, V., külső váci-ut 46.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabadalmazott

**tíz évig is eltartó
kévekötelek**

4 1/2 m/m vastag, 150 c/m
hosszú egy próba posta-
csomag 200 drb-ai 1 frt 60 kr
1000 drbot 7 frtért Ugyaníly

portiókötelek

6 m/m vastag, 200 c/m.
hosszú, egy posta csomag
100 drb 1 frt 60 kr. 1000
darab 15 forintért szállít
utánvét mellett; ugyszin-
tén más gazdasági kötele-
műket ajánl legutányo-
sabb áron

Bellán Mátyás,
Bács-Cséb. 3033

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Dúsan felszerelt **raktárt** tart a következő kiváló minőségű cikkekkel:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos-, gömbölyű-, rács-keret- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle méretben.

Kovácsolt csövek, és összekötő darabok; légszusz- és vízvezetési cső, sajtoscső, kúteső, forrasztó, furócső stb.

Öntött csövek, vizvezetési- és csatornázási csövekre, valamint légszusz- és gőzvezetékhez, mint: tolatyúk, mindenféle csapok, fémárúk légszuszvilágításhoz stb. stb.

Szerszámok, különlegességek saját gyárából, mint: marók, dörzsárak, csavarmetszők, furók, csigafúró, csőcsavarmetsző, csővágó, csőszatú stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

Birtokbérlet.

Veszprémmegyében két vasutállomás közvetlen közelében, egyik pedig helyben, **kitűnő** fekvéssel, körülbelül **1650 hold** (1200 □-öl) legnagyobb részben első minőségű **szántóföld,** bőven megfelelő és kitűnő állapotban lévő **gazdasági épületekkel**

12 évre kiadandó.

Az ujonnan épített, minden kényelemnek megfelelő kastély vagy a bérlettel jár, vagy pedig a bérletlak ujonnan építendő, első esetben a bérösszeg bizonyos százalékkal magasabb.

Az élő és holt leltár készpénzben váltandók meg.

A birtokon van 5 hold kitűnő karban levő szőlő.

A bértartam 1898. október hó 1-től kezdődik.

Bővebb felvilágosítással a tulajdonos,

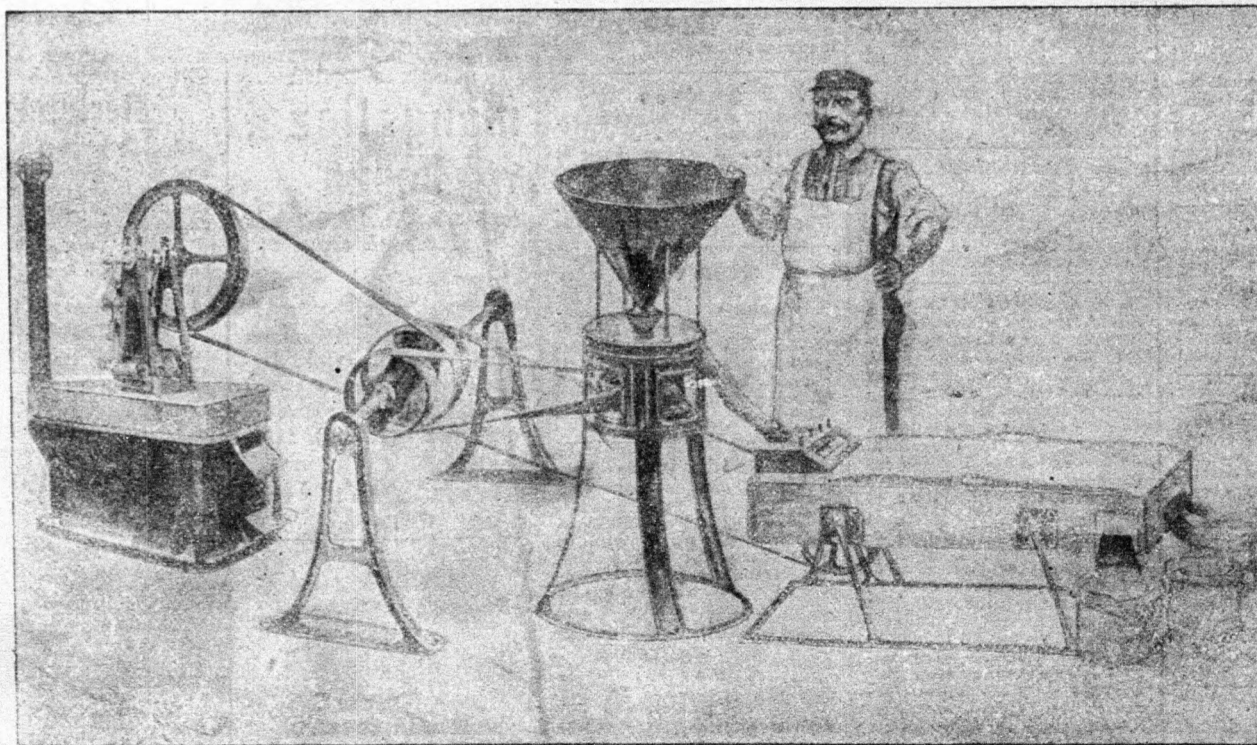
BAUER ANTAL,

IHÁSZI-PUSZTA, u. p. PÁPA szolgál.

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszer.)

Budapest. VI. ker., Gyár-utcza 48. szám alatt.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malmaink a mezőgazdaság terén igen fontos újítást képeznek.

Ezen teljesen új szerkezetű, átjavított malmok egyaránt alkalmasak **darálásra** és **simaórlésre**: a gazdaságban e malokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű **liszt** és **takarmánydara**.

Ezen malmok a **Ganz-féle** és a **Sangerhauseni** gépgyárak által gyártatnak, míg az órlótárcsák a világhírű **Ganz-féle** kérégtövényből készíttetnek.

A gazdasági élet követelményeinek megfelelőleg ezen malmok 5 különböző nagyságban hozzuk forgalomba, **locomobil motor,** járgány vagy kézhajtásra.

A Schweitzer-féle malmok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükséglet.
2. Rendkívüli nagy munkaképesség.
3. Kitűnő minőségű őrlemény.
4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.
5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malmok beszerzését minden gazdának a legmelegebben ajánljuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.